

PASTORALA LA ÎNVIEREA DOMNULUI 2014

† NICOLAE

DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL TIMIȘOAREI
ȘI MITROPOLIT AL BANATULUI

Iubitului cler, cinului monahal, dreptcredincioșilor creștini și creștine har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos!

Cinstiți credincioși și credincioase,

Sărbătoarea sfântă a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, care întrece în măreție toate celelalte sărbători, își revarsă din nou, peste noi toți și peste întreaga creație, razele de lumină, de har, de binecuvântare și de speranță încălzindu-ne sufletul și trupul și ne ajută să înțelegem că moartea a fost pe veci biruită, iar viața ne-a fost dăruită tuturor.

În noaptea tainică a Învierii suntem chemați să ne apropiem, cu emoție, cu frică și cutremur, în dangăt de clopote și sunet de toacă, pentru a lua lumina sfântă și pentru a-L întâmpina „pe Soarele cel mai înainte de soare” așa cum L-au întâmpinat „căutându-L ca pe o zi, mironosițele femeii”, venite din dimineață la mormântul de viață făcător. Miile de credincioși cu lumânări aprinse rostesc, din adâncul sufletului, salutul pascal „Hristos a Înviat”. Noaptea întunecoasă este inundată de lumină, umbra tristă a morții este înlăturată, „Răsăritul răsăriturilor stăpânește întreg universul, strălucind cu neapropiata lumină a Învierii”. „Acum toate s-au umplut de lumină – se aude din strana bisericii – și cerul și pământul și cele de dedesubt.” Așadar Paștile pot fi numite pe bună dreptate, „sărbătoarea luminii”, pentru că lumina a răsărit nouă prin Hristos Domnul din întunericul mormântului. Astfel lumina face parte

din opera de mântuire a lumii, Hristos Domnul înviat din morți devenind „luminarea neamurilor”¹ care „luminează pe tot omul care vine în lume”².

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

Învierea Domnului „a treia zi după Scripturi”, este descrisă de toți cei patru evangheliști, care L-au văzut pe Iisus înviat din morți și au devenit mărturisitori și propovăduitori ai acestei minuni. Relatările evanghelice sunt foarte importante, întrucât provin de la martori direcți ai minunii prin care a fost biruită moartea și viața a fost dăruită tuturor oamenilor. În acest sens, Sfântul Apostol Petru, adresându-se mulțimilor adunate la Ierusalim, cu prilejul sărbătorii Cincizecimii, când s-a pogorât Duhul Sfânt peste Sfinții Apostoli, spunea că „Dumnezeu a înviat pe acest Iisus, Căruia noi toți suntem martori”³.

Spre pildă, Sfinții Evangheliști Luca, Ioan și Marcu relatează că „Maria Magdalena și Ioana și Maria lui Iacov și celelalte împreună cu ele”⁴, au venit la Mormântul lui Iisus „în prima zi de după sâmbătă (Duminică), foarte de dimineață”, fiind încă întuneric, au văzut piatra ridicată de pe mormânt⁵ și „intrând, nu au găsit trupul Domnului Iisus”⁶. În timp ce se întrebau nedumerite asupra celor întâmplate, iată doi bărbați au stat înaintea lor, în veșminte strălucitoare, care le-au întrebat: „Căutați pe Iisus Nazarineanul, Cel răstignit? A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au pus”⁷. Evangheliștii Luca și Ioan mai subliniază un aspect important și anume că Apostolul Petru „și celălalt ucenic pe care-l iubea Iisus” (Apostolul Ioan) au alergat la mormânt, au intrat înăuntru și au văzut „giulgiurile puse jos... , iar mahrama, care fusese pe capul Lui, nu era pusă împreună”⁸. Cum au putut vedea cei doi ucenici giulgiurile și mahrama, fiind încă întuneric, s-au întrebat Părinții Bisericii, pentru ca tot ei să ne ofere răspunsul. Astfel, Sfântul Grigorie al Nisei, în cunoscuta lucrare „Despre Învierea Domnului nostru Iisus Hristos”, scrie că toți cei ce l-au urmat pe Apostolul Petru în acea noapte au crezut în Înviere, deoarece Mormântul lui Hristos se umpluse de lumină care era și vizibilă și imaterială: „Toți cei care erau cu Petru – spune atât de frumos Sfântul Părinte – au văzut și au crezut, deoarece Mormântul era plin de Lumină. Deși era noapte, au văzut înăuntru Mormântului în două chipuri; și cu simțurile și duhovnicește”. Existența acestei Lumini cerești este susținută și de către Sfântul Ioan Damaschin care spune explicit că Lumina ce a strălucit în Mormântul lui Hristos, în acea noapte de Înviere, a fost Lumina necreată a lui Dumnezeu Creatorul, Lumina taborică văzută de Apostolii Petru, Iacov și Ioan, la Schimbarea Domnului la Față. Această „Lumină din cer, ca de fulger, l-a învăluit deodată” pe Saul din Tars pe drumul Damascului⁹ și l-a transformat din prigonitor al creștinilor în apostol al Domnului. Prin această strălucitoare și Sfântă Lumină sărbătoarea Paștilor devine un praznic al Luminii lui Dumnezeu, Cel în Treime necreat și preamărit, al Luminii care luminează sufletul și mintea noastră, ca să trăim în Lumină, să fim fii ai Luminii, să avem Lumina Învierii Mântuitorului întru noi, pentru că El este chezașa și izvorul mântuirii noastre.

Dreptmăritori creștini și creștine,

După Răstignire și Moarte, Hristos Domnul s-a pogorât la iad ca să ducă celor adormiți vestea Învierii Sale și să-i ridice pe toți cei „căzuți din veac”. El s-a pogorât însă ca un Biruitor și un Împărat în împărăția întunecoasă a morții, ca să o lumineze cu Lumina Învierii Sale, să „calce cu moartea pe moarte” și, astfel să desființeze propria noastră moarte. După petrecerea a trei zile în iad, Iisus se întoarce în mormântul cel nou al Golgotei, îmbrăcat întru slavă și înveșmântat întru Lumina de o negrăită măreție și strălucire. Trupul Său transfigurat devine o făclie ce arde cu putere, străbate lespedeza grea de piatră a Mormântului și Învierea Sa se realizează printr-o explozie de Lumină necreată, care luminează toată făptura și întreg universul.

Această lumină a Învierii se revarsă neîncetat, de două mii de ani, în fiecare Sâmbătă a Paștilor peste Sfântul Mormânt al Domnului din Ierusalim, când Dumnezeu îngăduie să fie văzută nu numai de cei desăvârșiți ci și de cei nedesăvârșiți, ba chiar și de către necredincioși, cu scopul de a-i povățui la mântuire. Învierea Domnului este, prin urmare, o sărbătoare a Luminii, o minune mai presus decât toate minunile, la care suntem chemați cu toții, pentru că împreună cu Hristos înviază și renaște întreaga umanitate. În sensul acesta înțelegem cuvintele Sfântu-

1 Isaia 42, 6

2 Ioan 1, 9

3 Faptele Apostolilor 2, 32

4 Luca 24, 10

5 Ioan 20, 1

6 Luca 24, 3

7 Marcu 16, 6

8 Ioan 20, 5-8

9 Faptele Apostolilor 9, 3

lui Apostol Pavel adresate creștinilor din Corint: „Dar acum Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a Învierii) celor adormiți ... Că precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia”¹⁰.

Prin Învierea Sa, Hristos Domnul ne cheamă, așadar, la renaștere duhovnicească, la redobândirea sfințeniei și a nevinovăției primite la Botez, la lumina pascală ce urmează după vremea de întristare, de pocăință și de post, de luptă cu păcatul. Chemarea liturgică „Veniți de luați lumină”, este un îndemn pentru toți creștinii de a deveni „fii ai luminii”, de a trăi în bucuria învățurii Domnului nostru Iisus și de a lupta împotriva tuturor tendințelor de respingere a adevărilor evanghelice mântuitoare. Astăzi se vorbește și se scrie tot mai mult că societatea contemporană trece printr-o stare profundă de criză spirituală care accentuează și favorizează îndepărtarea oamenilor de valorile religioase și morale, ce au devenit, cel puțin în unele părți ale lumii, elemente pur opționale. Datorită acestei stări de fapt, teologii avertizează că există riscul de a ajunge într-o societate dominată de neopăgânism, o societate ce cultivă relativismul doctrinal de genul „toate religiile sunt bune”. De aici și până la întoarcerea în lumea întunecată a superstițiilor, a practicilor oculte și a curentelor pseudo-științifice, drumul nu este foarte lung. De aceea, în calitate de creștini, avem misiunea de a nu uita că prin Învierea Fiului lui Dumnezeu am fost eliberați pentru totdeauna din legăturile păcatului, ale întunericii și ale morții, Paștile sfinte fiind piatra de temelie a credinței noastre, sărbătoarea adevărului și a luminii necreate care strălucește în veci peste tot universul și peste toate ființele, mai mult decât soarele, luna și stelele.

Cu aceste gânduri și simțăminte vă îndemn pe toți, „să ne curățim simțurile”, să alungăm din mintea și din sufletul nostru întunericul răutății, al egoismului și al plăcerilor deșarte, pentru a deveni fii ai Luminii, să credem din tot sufletul și din tot cugetul nostru în Hristos Domnul înviat din morți, ca început al învierii noastre, pentru că, așa cum scria un Sfânt Părinte al Bisericii, „El este iertarea, El este Paștile nostru, Paștile mântuirii noastre, El este viața, învierea, lumina și mântuirea noastră!”.

Dorindu-Vă tuturor sărbători binecuvântate cu pace, sănătate și întru toate bună sporire, Vă întâmpin ca sfințele femei mironosițe pe Sfinții Apostoli cu salutul creștinesc: „Hristos a Înviat!”.

Al vostru, al tuturor, de tot binele voitor,

† *Nicolae*
Arhiepiscop și Mitropolit

Data în reședința mitropolitană din Timișoara, la praznicul Învierii Domnului din anul mântuirii 2014.

10 | Corinteni 15, 20-22

ORDIN CIRCULAR

către oficiile parohiale din Arhiepiscopia Timișoarei

Având în vedere actul Cancelariei Sfântului Sinod nr.1932/2014 și Decizia Patriarhală nr.1/2014 în legătură cu alegerea membrilor Adunării Eparhiale pe o nouă perioadă de patru ani; având în vedere dispozițiile art. 68 din Regulamentul pentru alegerea, funcționarea și dizolvarea organelor deliberative în parohiile, protopopiatele și eparhiile din Patriarhia Română, se comunică tuturor parohiilor din Arhiepiscopia Timișoarei, spre strictă conformare următoarele:

1. Alegerile de membri în Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Timișoarei, pe o nouă perioadă de patru ani, se vor face la toate circumscripțiile electorale în ziua de joi, 8 mai 2014.

2. În cazul când colegiile electorale nu se vor aduna în număr legal, acestea urmează să se întrunească peste 7 zile, adică joi, 15 mai 2014.

3. În scopul alegerilor, teritoriul eparhiei se împarte în 10 circumscripții electorale și anume:

I. Circumscripția electorală Buziaș cu sediul de votare în Buziaș, cuprinde 30 parohii din protopopiatul Lugoj, înscrise în lista care se anexează la prezentul ordin circular.

Delegatul eparhial pentru conducerea lucrărilor de alegere în această circumscripție este preotul **Gheorghe Luminosu** din Silagiu.

II. Circumscripția electorală Deta, cu sediul de votare în Deta, cuprinde 34 parohii din acest protopopiat, conform listei anexată.

Delegatul eparhial este preotul **Ciprian Boșca** din Banloc.

III. Circumscripția electorală Făget, cu sediul de votare în Făget, cuprinde 22 parohii din acest protopopiat, conform listei anexată.

Delegatul eparhial este preotul **Ioan Nicorici** din Tomești.

IV. Circumscripția electorală Jimbolia, cu sediul de votare în Jimbolia, cuprinde 19 parohii din protopopiatele Timișoara și Sânnicolau Mare, conform listei anexată.

Delegatul eparhial este preotul **Ioan Budulan**, din Jimbolia.

V. Circumscripția electorală Lugoj, cu sediul de votare în Lugoj, cuprinde celelalte 32 parohii din acest protopopiat, conform listei anexată.

Delegatul eparhial este preotul **Nicolae Borduz** din Lugoj.

VI. Circumscripția electorală Mănăstur, cu sediul de votare în Mănăstur, cuprinde celelalte 24 parohii din protopopiatul Făget, conform listei anexată.

Delegatul eparhial este preotul **Dorin Jurji** din Traian Vuia.

VII. Circumscripția electorală Peciu Nou, cu sediul de votare în Timișoara Fratelia, cuprinde 24 parohii din protopopiatul Timișoara, conform listei anexată.

Delegatul eparhial este preotul **Ionel Bălăngean** din Stamura Română.

VIII. Circumscripția electorală Recaș, cu sediul de votare în Timișoara Fabric, cuprinde 26 parohii din protopopiatul Timișoara, conform listei anexată.

Delegatul eparhial este preotul **Cristian Păiș** din Sacoșu Turcesc.

IX. Circumscripția electorală Sânnicolau Mare, cu sediul de votare în Sânnicolau Mare, cuprinde 23 parohii din protopopiatele Sânnicolau Mare și Timișoara, conform listei anexată.

Delegatul eparhial este preotul **Călin Ciobanu** din Sânnicolau Mare.

X. Circumscripția electorală Timișoara, cu sediul de votare în Timișoara Iosefin, cuprinde 36 parohii din acest protopopiat, conform listei anexată.

Delegatul eparhial este preotul **Ion Florentin Jura** din Timișoara „Sf. Ștefan” Martirilor.

Delegații eparhiali își vor exercita dreptul de vot în circumscripția unde prezidează alegerile (art. 66 alin. 2 din Regulamentul citat).

5. În fiecare circumscripție electorală se vor alege un membru cleric și doi membri mireni.

Cele două colegii – preoțesc și mirenesc – se convoacă în aceeași zi, joi 8 mai 2014, la ore diferite, sub conducerea aceluiași delegat eparhial (art. 90 din Regulament).

6. Colegiile electorale preoțești se convoacă pe data de joi, 8 mai 2014, orele 9,00 în biserica parohială din parohia de reședință a circumscripției electorale respective (vezi punctul 3).

Colegiile se vor constitui sub președinția delegatului eparhial și vor proceda la alegerea membrilor conform regulamentului citat.

Deci, toți alegătorii consiliului electoral preoțesc trecuți în listele întocmite de Consiliul Electoral și anexate la acest ordin circular, se vor prezenta în ziua, ora și locul stabilit, la sediul circumscripției, fără a mai aștepta altă convocare.

Dacă din greșală un alegător cu drept de vot va fi fost omis din listele alegătorilor, el poate fi introdus în listă de către colegiul electoral preoțesc prin hotărârea adusă de majoritatea absolută a celor prezenți, făcându-se despre aceasta mențiunea în procesul verbal (art. 78 alin. 2 din Regulament).

7. Colegiile electorale mirenești se convoacă pe circumscripții în ziua de joi, 8 mai 2014, orele 11,30, în

biserica parohială din parohia de reședință a circumscriptiei electorale respective.

Constituirea, votarea și despuierea scrutinului, în alegerile mirenești, se vor face după normele privitoare la colegiile preoțești, alegându-se în fiecare circumscriptie doi membrii mireni.

8. Colegiile mirenești se compun din delegații consiliilor parohiale, împărțiți în circumscriptii electorale.

Conducătorii oficiilor parohiale după ce vor primi prezentul ordin circular, vor face în scris, convocarea consiliului parohial, cu trei zile înainte de data întrunirii.

Consiliul parohial delegă, prin votare, un membru mirean din sânul adunării parohiale respective, care să ia parte la alegerea membrilor în Adunarea Eparhială. Despre hotărâre se va încheia un proces verbal (formular tip nr.12), în dublu exemplar, din care unul se va păstra în arhiva parohială iar celălalt, având sigiliul parohiei, se va încredința delegatului, pentru a-l prezenta biroului colegiului, în locul, ziua și ora fixată pentru alegerea celor doi membrii în Adunarea Eparhială (art. 87 alin. 2 din Regulament).

9. În legătură cu candidaturile, se va ține seama de prevederile articolelor 73-75 din Regulamentul citat.

Dacă eventual într-una sau mai multe circumscriptii electorale nu s-au depus cereri de candidare, Chiriarhul împreună cu Biroul electoral eparhial, vor propune candidați dintre cei care îndeplinesc condițiile regulamentare, după ce în prealabil li s-a luat, în scris, consimțământul.

10. Pentru conducerea lucrărilor de alegeri se instituie „Biroul electoral eparhial” compus din :

P.On. Părinte Ionel Popescu – vicar eparhial;

P.On. Părinte Ioan Gruia Bălăngean – consilier juridic;

P.On. Părinte Marius Sfercoci – inspector eparhial.

Biroul electoral va lucra la Centrul eparhial sub președinția P.On. Părinte Ionel Popescu și începe să funcționeze îndată după comunicarea ordinului circular prezent (art. 69 din Regulamentul amintit).

Biroul va da, la cerere, lămuriri sau îndrumări care n-au fost cuprinse în prezentul ordin circular.

11. Privitor la contestații, se vor respecta prevederile art.91-93 din Regulamentul citat.

12. Conducătorii oficiilor protopopești vor comunica acest ordin circular tuturor preoților și diaconilor activi din parohiile și filiile lor, înscriși în listele anexate. Cei omiși din aceste liste vor fi înștiințați pentru a se prezenta în fața colegiului preoțesc electoral, care îi va trece în liste (vezi art. 78 alin. 2 din Regulament).

13. Atragem atenția asupra dispozițiilor art. 63 și următoarele cât și art. 143 din Regulamentul pentru alegerea, funcționarea și dizolvarea organelor deliberative din parohii, protopopiate și eparhii.

Oficiile parohiale sunt invitate să confirme în scris, primirea acestui ordin circular. La raport se va anexa dovada semnată de preoții și diaconii din parohii, înscriși în listele electorale, despre luarea la cunoștință a ordinului circular.

Timișoara, la 20 martie 2014

MĂRTURII EUHARISTICE NOU TESTAMENTARE (DUPĂ: IOAN 6,51-56 ȘI I CORINTENI 10,16-22; 11,17-34) ACTUALIZATE ÎN SFÂNTA LITURGHIE

„[...] căci Paștile nostru Hristos S-a jertfit pentru noi.”

(I Corinteni 5,7)

Prot. dr. IOAN BUDE

În ultima seară dinaintea morții Sale, în seara de joi, 13 Nisan, anul 30, Domnul se afla cu Apostolii într-o casă din Ierusalim, într-un foșor mare „dinainte așternut” (Marcu 14,14-15), pentru „a mânca Paștile” (cf. Matei 26,17 ș.u.; Marcu 14,12 ș.u.; Luca 22,7 ș.u.). Față de evangheliștii sinoptici, care, ca de obicei sunt unitari, Evanghelia a patra (cap. 13-17), relatează altfel acest eveniment. Elementul comun (singurul) îl constituie faptul că și Sfântul Evanghelist Ioan (13,2) notează, împreună cu sinopticii, că în seara respectivă, Iisus și Apostolii cinau. Însă, din toate punctele de vedere, această Cină nu era una obișnuită. Deși Evanghelia a patra se referă pe larg la întâmplările din seara Cinei celei de Taină, ea nu amintește nimic, despre instituirea Sfintei Euharistii. Faptul este însă explicabil.

Scriindu-și Evanghelia spre sfârșitul veacului apostolic, când păgânii, neînțelegând nimic din împărtășirea creștinilor cu Trupul și Sângele Domnului, îi acuzau pur și simplu de antropofagie (canibalism), Sfântul Ioan Teologul evită prudent să reproducă în opera sa cuvintele Domnului despre pâinea și paharul Euharistiei. Didahia ne informează că în perioada redactării Evangheliei a patra, Biserica a statornicit deja o foarte strictă disciplină euharistică.¹

În schimb, autorul Evangheliei a patra ne dă, în cap. 6,22-59 textul cel mai bogat și mai clar cu privire la Sfânta Euharistie² din întreg Noul Testament.

Alegând din acest text secțiunea: 6,51-56, reținem, în special, în v.51, trei afirmații, sau trei sentințe, ale Mântuitorului Iisus Hristos, strâns legate între ele: 1) „Eu sunt Pâinea ce vie care s-a pogorât din cer”; 2) „Cine mănâncă din Pâinea aceasta viu va fi în veci” și 3) „Iar Pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este Trupul Meu”. Aici este vorba despre moartea lui Hristos pentru mântuirea lumii (cf. și Ioan 3,15-16), ca jertfă adusă de bunăvoie. Dar sensul ei nu se restrânge numai la moartea de pe cruce a Domnului. În v.32 Tatăl „dă” (acum, în prezent) Pâinea cea adevărată, iar în v.51 Fiul zice: „Eu o voi da”, ceea ce înseamnă că Jertfa Lui, sângeroasă și unică, va fi oferită de El după Înviere, în mod nesângeros și perpetuu oamenilor, ca hrană nepieritoare, adică Sfânta Euharistie. Deci Trupul și Sângele Domnului din Sfânta Euharistie, nu va fi cel de dinainte de Patimi și moarte, ci numai cel îndumnezeit prin Jertfă și Înviere.

Este important de reținut că pentru exprimarea Trupului lui Hristos din Sfânta Euharistie, atât sinopticii, cât și Sfântul Apostol Pavel, utilizează substantivul „sôma” (trup), pe când Sfântul Evanghelist Ioan întrebuițează

termenul „sarx” (carne), preluat apoi și de Sfântul Ignatie Teoforul³, pentru a reda cuvântul aramaic „bassar” (trup), folosit de Iisus la Cină⁴.

Semnificația sacrificială și euharistică a v.51 reiese nu numai din utilizarea expresiilor: „a da”; „carne”; și „pentru viața” ci și din paralelismul lor cu cuvintele solemne, de instituire a Sfintei Euharistii: „Acesta este Trupul Meu care Se dă pentru voi [...]” (Luca 22,19b) și „Acesta este Trupul Meu care Se frânge pentru voi [...]” (I Corinteni 11,24).

Dar, în v.52 apar serioase obiecțiuni la adresa lui Iisus și a afirmațiilor Lui: „Deci iudeii⁵ se certau între ei zicând: Cum poate Acesta să ne dea Trupul Lui să-L mâncăm ?⁶.

Este adevărat că învățătura euharistică a fost și va fi întotdeauna o piatră de poticnire pentru cei necredincioși (cf. și 3,4). Limbajului violent al acestor obiecțiuni, Domnul îi opune un răspuns ferm în vv.53-56: „Adevărat, adevărat zic vouă: dacă nu veți mânca Trupul Fiului Omului și nu veți bea Sângele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi. Trupul Meu este adevărată mâncare și Sângele Meu, adevărată băutură. Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, rămâne întru Mine și Eu întru el”.

Observăm că în acest răspuns, la afirmația lui Iisus despre Trupul Fiului Omului este adăugată, de patru ori consecutiv și afirmația despre Sângele Său. „Acest lucru indică în mod negreșit Euharistia [...]. Sângele este introdus spre a sugera Euharistia și spre a sublinia faptul că întreaga viață încarnată (de la expresia aramaică uzuală „bassar u-dema” = carne și sânge) a Fiului lui Dumnezeu întrupat este hrana cea dătătoare de viață⁷. Deci Sfânta Euharistie nu este în nici un caz un simplu simbol⁸, ci Însuși Trupul și Sângele lui Iisus Hristos Cel preamărit. Prin Sfânta Euharistie, El ne unește cu umanitatea Sa îndumnezeită, sădind în ființa noastră, viața lui dumnezeiască. Dar, bineînțeles că împărtășirea nu operează în mod magic mântuirea cuiva, ci este nevoie și de „vrednicia” (conlucrarea) omului cu harul lui Hristos (cf. I Corinteni 11,27,29).

În v.55 ni se explică de ce are viață veșnică cel ce se împărtășește cu Sfânta Euharistie: „Trupul Meu este adevărată mâncare și Sângele Meu adevărată băutură”, adică: „Trupul Meu și Sângele Meu sunt cu adevărat ceea ce trebuie să fie mâncarea și băutura; ele împlinesc funcția ideală, arhetipală, a mâncării și băuturii, aceea de a da celor ce le primesc viața veșnică.⁹ Prin Sfânta Euharistie se realizează cea mai intimă și mai deplină unire între Hristos și credinciosul care se împărtășește: „Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu rămâne întru Mine și Eu întru el” (v.56). În Evanghelia după Ioan, verbul „a rămâne” (gr. ménein) are o importanță deosebită: Tatăl rămâne în Fiul (14,10; cf. 10,38: „Tatăl este în Mine și Eu în

Tatăl”); Duhul Sfânt rămâne asupra lui Iisus (1,32-33); credincioșii rămân în Hristos și El în ei (6,56;15,4) ș.a.m.d.

Mijlocind o autentică și intimă comuniune cu Hristos, Sfânta Euharistie este numită și „Împărtășanie” sau „Cuminecătură”, iar „a (se) împărtăși” este sinonim cu „a (se) cumineca”, ambii termeni redând în românește substantivul grecesc „koinonia” (literal = comuniune), întrebuințat de Sfântul Apostol Pavel pentru Sfânta Euharistie: „Paharul binecuvântării pe care-l binecuvântăm, nu este, oare, împărtășirea (koinonia) cu Sângele lui Hristos ? Pâinea pe care o frângem nu este, oare, împărtășirea (koinonia) cu Trupul lui Hristos ? Pentru că este o singură Pâine, un trup suntem noi, cei mulți; căci toți ne împărtășim din unica Pâine” (I Corinteni 10,16-17).

Și pentru că tot am reprodus citatul de mai sus, trebuie să precizăm că în afară de Sfintele Evanghelii, în Noul Testament mai există și o altă sursă informativă despre Sfânta Euharistie, datând încă din anul 56 d.Hr., deci cu mult înainte de apariția genului evanghelic. Este vorba despre Epistola I către Corinteni a Sfântului Apostol Pavel, care, în două locuri din cuprinsul ei: 10,16-22 și 11,17-34, ne oferă o sinteză cuprinzătoare a întregii învățături euharistice a Noului Testament.

Scrierea respectivă ilustrează un fapt deosebit de important: încă din primii ani de existență a Bisericii primare, celebrarea Sfintei Euharistii era actul central și culminant al cultului creștin (11,20). Încă din veacul apostolic Sfânta Euharistie se săvârșea „în ziua întâi a săptămânii” (16,2), adică Duminica și se oficia deja „în biserică” (11,18; cf. Fapte 11,26) locaș distinct, prin consacrarea sa, de casele credincioșilor (11,22). Pe de altă parte, în această Epistolă, Sfântul Apostol Pavel, pe lângă cuvintele de instituire a Sfintei Euharistii (11,25-25), afirmă în mod foarte clar și cele patru aspecte ale ei și anume:

1. Prezentând-o ca împărtășire (sau unire) cu Însuși Trupul și Sângele lui Hristos (10,16; 11,24-25) și avertizând că cel ce o primește cu nevrednicie se face „vinovat față Trupul Domnului” (11,27), nesocotind „Trupul Domnului” (11,29), Apostolul definește caracterul sau aspectul de Taină al Sfintei Euharistii (a se vedea: Matei 26, 26-28 și loc. par. și Ioan 6,48-58);

2. Aspectul de Jertfă al Sfintei Euharistii este afirmat în 10,16-21 în modul cel mai direct din întreg Noul Testament. Apostolul vorbește (în v.18) de „masa Domnului” ca de o masă (cină) sacrificială, comparabilă (prin antiteză) cu mesele „sacre” ce însoțeau jertfele iudaice și păgâne, în cadrul cărora se consuma însăși „thysia” (jertfa), carnea victimelor jertfite pe „altar (thysiatérion). Dealtfel, expresiile: „se frânge” și „se varsă” sunt expresii sacrificiale, iar noțiunea „masa Domnului” (v.21), este o aluzie cât se poate de clară la altarul creștin (cf. Evrei 13,10). De fapt, însuși caracterul de Taină al Sfintei Euharistii, îl implică și pe acela de Jertfă, pen-

tru că a te împărtăși ceremonial din ceea ce s-a jertfit, înseamnă a participa la actul sacrificial și la tot ce implică acest act;

3. Aspectul anamnetic al Sfintei Euharistii, este subliniat de Sfântul Apostol Pavel mai mult decât oricare alt autor noutestamentar. Doar Sfântul Evanghelist Luca (cel mai fidel ucenic paulin- cf. II Timotei 4,11) va reda și el cuvintele lui Iisus: „Aceasta să faceți întru pomenirea Mea” (Luca 22,19b). În textul paulin acest îndemn apare de două ori (și pentru pâine și pentru pahar: I Corinteni 11,24b și 25b). Pe lângă aceasta, Apostolul mai notează și perpetua „vestire” (actualizare) a morții - și, desigur și a Învierii - Domnului: „Căci de câte ori veți mânca această pâine și veți bea acest pahar, moartea Domnului vestiți până când va veni” (11,26);

4. Aspectul eshatologic al Sfintei Euharistii, se reflectă chiar în aceste ultime patru cuvinte din v.26: „[...] până când va veni”.¹⁰

Pe lângă toate acestea, textul din I Corinteni 10,16-22 ne mai surprinde cu încă un aspect, prin care definește Sfânta Euharistie ca Taină a comuniunii. Legătura organică dintre Sfânta Euharistie și Biserică, adică între Trupul euharistic și Trupul mistic al Domnului (Fapte 2,42-47), nu constă doar în aceea că Sfânta Euharistie este indispensabilă pentru existența și înțelegerea Bisericii, ci mai ales în faptul, „[...] că Euharistia este punctul de întâlnire al unei comunități liturgice dintr-un loc, cu Biserica universală, cu „ceata Sfinților” și cu toată lumea. Comunitatea euharistică aduce jertfă de laudă și fără de sânge pentru Biserica nevăzută (Sfânta Fecioară Maria, dreptii Vechiului Testament, Apostolii și Sfinții Noului Testament), ca pe un act de mulțumire, iar pentru Biserica văzută, ca pe un act de cerere. Ea aduce de toate și pentru toate, Hristos însuși fiind „Cel ce aduce și Cel ce Se aduce, Cel ce primește și Cel ce Se împărtășește”.¹¹

Și încă ceva: textul paulin din I Corinteni 10,16-22 este singurul text nou-testamentar în care termenii „koinonia” (comuniune) și „koinonós” sunt utilizați în raport cu Sfânta Euharistie.¹²

Cele mai vechi și mai cunoscute denumiri pentru celebrarea Sfintei Euharistii, care se întrebuintau în epoca apostolică și pe care le aflăm în cărțile Noului Testament, sunt: „frângerea pâinii” (klásis tou ártou: Fapte 2,42,46; 20,7); „Cina Domnului” (kiriakón deipnon: I Corinteni 10,21; 11,20); „Bindecuvântare” (euloghia);¹³ „Paharul bindecuvântării” (to potérion thes euloghias: I Corinteni 10,16); „Pâinea” (ártos) și „Paharul Domnului” (to potérion tou Kýrion: I Corinteni 11,26-27).

Dintre toate aceste denumiri, cea mai veche, adică cea originală, este aceea care se referă la momentul instituirii Jerfei celei Noi: „Iar pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și bindecuvântând, a frânt [...]” (Matei 26,26 și loc. par.), precum și la episodul de la Emaus, după Înviere, când cei doi ucenici L-au „înduplecat” pe Iisus să

cineze și să înopteze cu ei: „Și când a stat împreună cu ei la masă, luând El pâinea, a binecuvântat și, frângând, le-a dat lor” (Luca 24,30): Și ei au istorisit cele petrecute pe cale și cum a fost cunoscut de ei la frângerea pâinii” (v.35).

În veacul apostolic, denumirea de „frângerea pâinii” nu se aplică Tainei Sfintei Euharistii în mod izolat, ci în asociere cu alte acte ale „închinării celei duhovnicești” (Romani 12,1), care constituie un ansamblu ritualic al celebrării ei. Așa de pildă, în Fapte 4,32,34-35, ne este descrisă atmosfera comunitară eclezială, deosebit de favorabilă amplificării progresive a trăirilor duhovnicești. Astfel, în condițiile în care „inima și sufletul mulțimii celor ce au crezut erau una [...]” (v.32), era firesc, clar și necesar ca primii creștini să „stăruiască în învățătura Apostolilor și în comuniune, în frângerea pâinii și în rugăciuni” (2,42). Acestei precizări îi adăugăm și faptul - deosebit de important - că, de la bun început, Biserica a statornicit o rânduială specială, un cadru special și o disciplină liturgică internă la fel de specială, în vederea „frângerii pâinii” (vezi Didahia IX, 5, menționată în nota nr. 1). Așadar, în desăvârșita ambianță comunitară, creată în Biserică pe plan social și material, renunțându-se la orice fel de diferențieri și datorită efortului comun de „[...] a păzi unitatea Duhului întru legătura păcii” (Efeseni 4,3), primii creștini, „[...] în fiecare zi, stăruiau într-un cuget în templu și, frângând pâinea în casă luau împreună hrana într-o bucurie și într-o curăția inimii, lăudând pe Dumnezeu [...]” (Fapte 2,46-47a).

Deci „frângerea pâinii” nu se săvârșea oriunde și ori-cum; ea se celebra „cu rugăciuni”, nu în templu (unde erau alte jertfe), ci „în casă” (probabil în casa Mariei, mama Sfântului Evanghelist Ioan Marcu, unde a avut loc Cina cea de Taină și Pogorârea Duhului Sfânt (Marcu 14,12-15; 16,14; Luca 24,33; Ioan 20,19-26 ș.u.; Fapte 1,13-14; 2,1-2), zilnic (Matei 6,11), în paralel cu participarea la slujbele templului (Fapte 3,1). Cei care se adunau „în casă”, iar puțin mai târziu „în biserică” (I Corinteni 11,18), se împărtășeau cu Sfânta Euharistie („luau [...] hrana”) numai într-o „bucurie” inimii curate (altfel nici nu

se putea vorbi de comuniune), încheind ritualul, ca și Iisus la Cină, cu cântări („lăudând pe Dumnezeu”: v.47a).

„Învățătura Apostolilor” din Fapte 2,42, în care „stăruiau” cei ce se botezau, era, bineînțeles, centrată pe ceea ce avea Biserica mai scump, adică Sfânta Euharistie, în care era prezent real și substanțial Însuși Hristos Domnul. Tocmai din dorința lor de a fi permanent în prezența Lui, se oficia zilnic „frângerea pâinii”, actualizându-se mereu învățătura Domnului pe care ei au primit-o în sinagoga din Carpenaum, a doua zi după minunea înmulțirii celor cincisprezece pâini și doi pești (Ioan 6).

Termenii euharistici, utilizați de Iisus în cuvântarea din Carpenaum și preluați de către Sfântul Evanghelist Ioan cap. 6 al Evangheliei sale (sárx, sóma, aimá, ártos, kláo, klásmata, méno), converg spre un scop suprem și ultim, spre idealul (mereu actual) al creștinismului și anume „koinonia” (comuniunea, sau intercomuniunea euharistică).

Această terminologie euharistică, nu numai că s-a menținut în timp, în Biserică, ci s-a tot amplificat, găsindu-se noi termeni pentru a exprima optim valoarea de jefă a Euharistiei, precum și caracterul ei supranatural. În cele din urmă, celebrarea euharistică a devenit o ceremonie aparte, inconfundabilă cu alte slujbe sau rugăciuni, o adevărată „slujbă cuvântătoare, care, în scurtă vreme nu se va mai numi „frângerea pâinii”, ci Sfânta Liturghie¹⁴, semnificând nu doar o simplă comuniune „spirituală”, sau „mistică” a credincioșilor cu Hristos, ci o „comunitate” cu El, adică o unitate complexă, totală, o conlocuire ființială reciprocă, în sensul că Trupul lui Hristos devine trupul credincioșilor, iar Sângele Lui, sângele credincioșilor, fiecare din cei împărtășiți putând afirma ca și Sfântul Apostol Pavel: „Nu eu mai trăiesc, ci Hristos trăiește în mine” (Galateni 2,20). Toate acestea s-au împlinit însă concret și complet abia prin secolele V–VI, cu aportul indiscutabil al Sfinților Părinți. Ori de câte ori tâlcuiau Scriptura, Sfinții Părinți se înscriau pe ei înșiși în tradiția moștenită de la predecesorii lor, învățându-ne astfel că perspectiva justă a oricărei interpretări a Bibliei, nu este alta decât cea a evlaviei. La fel s-au petrecut lucrurile și cu Sfânta Liturghie, esența cultului divin public al creștinismului.

Pentru Sfinții Părinți „frângerea pâinii” de la începuturile creștinismului, n-a însemnat altceva decât o imensă contopire (comuniune), între timpul înțeles ca istorie, s-au ca „plinire a vremii” (Galateni 4,4) și cosmosul ca spațiu creat, cu materie și cu viață, într-o Liturghie și ea cosmică, prin care toate intră în comuniune cu Hristos, Care, la rândul Lui, „toate le umple fiind necuprins” și Care, rânduiște astfel încât și Biserica Sa, să fie precum este El, adică mereu, „[...] aceeași și ieri și astăzi și în veac” (Evrei 13,8). Cu alte cuvinte, să fie o martoră și o participantă activă și continuă la toate evenimentele vieții Lui, a vieții celei noi în Duhul Sfânt – prin Sfintele Taine – precum

și o autentică prezență în această lume, a „Împărăției ce va să vină”.¹⁵

Preschimbarea relativ timpurie a denumirii Sfintei Euharistii, în Sfânta Liturghie, nu este decât o consecință firească a bogăției de conotații duhovnicești pe care ea și le tot revelează, în timp, Bisericii, într-o la fel de dinamică și bogată diversificare.¹⁶

Este perfect adevărat că în primele trei veacuri creștine, Liturghia primară, arhetipală avea o unitate de fond generalizată, fiind pretutindeni și de către toți respectată în Biserică, dar tipicul ei uniform era „încă fluid și susceptibil de modificări de amănunt”¹⁷, având la bază doar structura Liturghiei apostolice din Ierusalim, pusă mai târziu pe seama Sfântului Iacob „fratele Domnului”.¹⁸

Diversificarea ulterioară a tipurilor locale (regionale) de Liturghii, ca ceremonii euharistice, corespunde exact cu dubla mișcare a Bisericii (una apostolică, misionară și alta euharistică, pastorală)¹⁹ și a început prin multiplicarea și diversificarea textului Anaforalei liturgice, adică al Rugăciunii Sfintei Jertfe, care constituie nucleul Liturghiei euharistice²⁰, dar care, inițial a suferit o redactare personală, improvizată, sau „broadată” pe fondul existent, de către autoritatea episcopală locală.²¹ Totuși, prin secolele IV–V, „[...] s-au adoptat (deja) formule fixe, care n-au mai lăsat nimic pe seama arbitrariului individual, a hazardului, sau improvizăției”.²²

Sintetizând, foarte mult, putem spune că în prezent, în Răsăritul ortodox²³, se moștenesc de la Sfinții Părinți și se săvârșesc trei celebre Liturghii, legate de numele a trei dintre cei mai de seamă Sfinți Ierarhi ai Bisericii:

Liturghia Sfântului Vasile cel Mare²⁴;

Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur²⁵;

Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, numită și a Sfântului Grigorie Dialogul²⁶.

Chiar dacă aceste Liturghii sunt atribuite unora dintre cei mai iluștrii Ierarhi și Sfinți ai Bisericii, niciuna dintre ele nu trebuie privită ca operă a unui singur autor; ele sunt opere colective ale întregii Biserici Ortodoxe, ale multor generații de clerici; monahi, uneori împărați și, alteori, chiar simpli credincioși. Meritul Sfinților Părinți de a fi cristalizat în inspirate formule teologice imnurile, rugăciunile și mai ales Anaforalele liturgice, conferă acestor capodopere ale cultului divin public ortodox, calități cu adevărat dumnezeiești.

Între toate rugăciunile Bisericii din cadrul Sfintei Liturghii, există una, doar una singură, pe care bunul Dumnezeu o împlinește concomitent cu rostirea ei, indiferent și independent de vrednicia sau nevrednicia preotului slujitor, sau a credincioșilor prezenți la slujbă. Această rugăciune se numește **EPICLEZĂ** (de la grecescul „epiklesis” și latinescul „invocatio” = chemare, invocare) și reprezintă punctul culminant al canonului euharistic, momentul chemării și venirii Duhului Sfânt, pentru pre-

facerea Cinstitelor Daruri de pâine, vin și apă, în Sfintele Daruri: Trupul și Sângele lui Hristos.

Acum este momentul cel mai sfânt și cel mai zguduitoare al Sfintei Liturghii, e clipa când prezența lui Hristos în Liturghie și în Biserică este totală, actualizând nesângeros faptul istoric al mântuitoarei Jertfe de pe Golgota²⁷.

Acest moment unic, absolut solemn și dumnezeiesc, împodobit devoțional cu splendoarea imnurilor și rugăciunilor compuse de Sfinții Părinți, ni s-a transmis și nouă,

celor de astăzi și se va perpetua în veci, în Biserică, prin puterea și lucrarea aceluiași Duh Sfânt "mângâietor" și "de viață făcător".

Iar în loc de orice altă concluzie, să nu uităm că Liturghia creștină a luat naștere nu ca un rit iudeo-creștin, ci ca Euharistie²⁸, nu în mod accidental, ci la Cina cea de Taină și nu oricum, ci ca o anunțare a Paștilor Noului Legământ, în preajma morții și Învierii Domnului, fiind orientată spre viitorul eshatologic al Parusiei Lui.

1. *Didahia IX,5*: „Nimeni să nu mănânce nici să bea din Euharistia voastră, decât numai cei botezați în numele Domnului. Căci cu privire la aceasta, a spus Domnul: „Nu dați ceea ce este sfânt câinilor” (*Matei 7,6*) - cf. *Scrierile Părinților Apostolici, traducere, note și indici de Pr. D. Fecioru, P.S.B., I, București, 1979, p. 29.*

2. „Euharistia” (mulțumire) este un substantiv grecesc, fiind una dintre denumirile cele mai vechi dată Tainei Trupului și Sângelui lui Hristos. Inspirată din „mulțumirea” adusă de Hristos Domnului la instituirea acestei Sfinte Taine (*Matei 26,27* și loc. par.), denumirea este folosită cu această conotație precisă, așa cum am văzut mai sus, încă din veacul apostolic (cf. *Didahia IX*).

3. În ale sale *Epistole: Către Romani 7,3; Către Filadelfieni 4,1; Către Traliani 8,1* și *Către Smirneni 7,1*.

4. Preferința Sfântului Ioan pentru acest termen (sarx) ar putea fi explicată și printr-o intenție apologetică împotriva ereticilor docheți, care susțineau că Iisus ar fi avut numai un trup aparent (cf. *I Ioan 4,1-3*). Sfântul Ioan subliniază și aici (ca și în *1,14*) realitatea întrupării și consistența materială a trupului omnesc al lui Hristos. Reapariția lui „sarx” în cuvântarea din Carpenaum, arată cu claritate raportul dintre Întrupare și Euharistie. Ca om deplin, cu trup și sânge, Hristos Se aduce jertfă pentru viața lumii și, din această jertfă a Trupului Său, El îi hrănește pururea pe oamenii credincioși.

5. În general, prin termenul „iudeii”, Sfântul Ioan definește iudaismul și pe șefii lui oficiali, adversarii permanenți ai lui Iisus. El ne arată astfel că Biserica din vremea sa era deja o instituție distinctă și opusă iudaismului, iar creștinii sunt noul popor ales al mântuirii.

6. Obiecțiunile respective (murmurele), desigur că nu sunt numai ale adversarilor prezenți în auditoriul din Carpenaum, ci ele reflectă și atacurile pe care adversarii creștinismului - mai ales iudeii necredincioși - le îndreptau împotriva Bisericii, îndeosebi în ultima parte a veacului apostolic, când Sfântul Apostol Ioan tocmai își redacta scrierile.

7. C.K. Barrett, *The Gospel According to St. John. An Introduction with Commentary and Note on the Greek Text*, London, 1955, p. 247.

8. Wilbert F. Howard, în *The Gospel According to St. John*, din „The Interpreter's Bible”, vol. 8, Ed. a XXVII-a, Nashville, 1980, p. 573, are un comentariu neortodox la textul ioeanic (6,51-56), considerând că Sfânta Euharistie, despre care se vorbește aici, nu este decât „o metaforă crucială” și nu cu adevărat Trupul și Sângele Domnului.

9. C.K. Barrett, o.c., p. 247.

10. A se vedea explicarea expresiei eshatologice (din aramaică) „Maranatha” (sau „Maran athá”) și sensul ei de invocare imnologică pascală din: *Apocalipsa 22,20; I Corinteni 16,22; Didahia 10,5* - cf. și *Matei 28,20*, la Prot. Dr. Ioan Bude, *Conotații biblice despre „Jertfa vie” și limbajul imnic-euharistic*, Ed. a II-a, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca, 2007, p. 146.

11. Pr. Prof. Dr. Ion Bria, *Euharistie* (art.) în Dicționar de Teologie Ortodoxă A-Z, E.I.B.M.B.O.R., București, 1981, p.161.

12. Pr. Prof. Dr. Vasile Mihoc, *Comuniunea credincioșilor cu Hristos și întreolaltă, după I Cor. 10,17-22*, în vol. „Persoană și comuniune”, (Prinos de cinstire Prof. Acad. Dumitru Stăniloae), Sibiu, 1993, p. 422.

13. Cf. Pr. Prof. Petre Vintilescu, *Anafora sau antidoron*, în rev. „Studii Teologice” nr. 1-2/1953, p. 116 ș.u.: „eulogia” se numea pâinea binecuvântată care prisosea de la Sfânta Jertfă și pe care creștinii (mai ales episcopii) și-o trimiteau unul altuia în semn de iubire frățească (*Can. 14 Laodiceea*), sau se împărțea între clerici după Sfânta Liturghie (cf. *Constituțiile Apostolice VIII, 31*), iar mai târziu se dădea și credincioșilor (anafura de astăzi).

14. Referitor la termenul „leitourgia” și larga lui utilizare în istoria biblică a Vechiului și Noului Testament, precum și în scrierile Părinților Bisericii postapostolice, a se vedea Prot. Dr. Ioan Bude, o.c., pp. 165-168.

15. Pr. A. Schmemmann, *Biserică, lume, misiune* (trad. din lb. engleză de Maria Vințeler), Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2006, p.194.

16. M. Kovalevski, *Origines et développement de la liturgie chrétienne*, în rev. „Presence orthodoxe”, nr. 3, Paris, 1968, p. 47.

17. A. Fortesque, *La Messe. Etude sur la Liturgie Romaine*, Paris, 1921, p.70.

18. Pr. Prof. Ene Braniște, *Liturgica Specială pentru institutele teologice*. E.I.B.M.B.O.R. București, 1980, p. 183.

19. Pr. Prof. Ion Bria, o.c., p.19.

20. *Ibidem*.

21. L. Bouyer, *L'improvisation liturgique dans l'Église ancienne*, în „La Maison-Dieu”, Revue française du Centre National de Pastorale Liturgique, Nr. 111, Paris, 1972, p. 7-19.

22. L. Duchesne, *Origines du cult chrétien*, Paris, 1889, p. 55-56.

23. Facem referire aici doar la spațiul răsăritean ortodox, format doar din *Bisericile calcedoniene*, excluzând (din motive de spațiu) pe cele *necalcedoniene*, pe cea Romano-Catolică și mai ales pe cele protestante (de toate nuanțele), pentru că, așa cum se știe, acestea nu au liturghie și nici preoție sacramentală.

24. Potrivit mărturiilor unanime ale Tradiției Patristice, această Liturghie este cea mai veche dintre cele trei Liturghii bizantine, iar forma actuală i-a fost stabilită într-adevăr de Sfântul Vasile cel Mare, Arhiepiscopul Cezareei Capadochiei (+379).

25. Despre atestarea documentară a *Liturghiei Sfântului Ioan Gură de Aur*, vezi Placide de Meester, *Les origines et les développements du text grec de la liturgie de Saint-Jean Chrysostome*, în vol. „Hrysostomikà”, Roma, 1908, p. 259-262; Idem, *Liturgies Grecques* (art.) la F. Cabrol, H. Leclercq și H. Marrou, *Dictionnaire d'Archéologie chrétienne et de Liturgie*, t. VI, col. 1603-1604.

26. Deși se numește „Liturghia Darurilor mai înainte sfințite”, ea nu este o liturghie propriu-zisă, ci mai curând o combinație ceremonială a Vecerniei cu Liturghia. *Sfânta Euharistie* cu care se împărtășesc credincioșii în cadrul ei, se consacră anterior, numai într-una din Liturghiile Sfântului Vasile cel Mare.

27. Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, o.c., p. 326-327.

28. M. Kovalevski, o.c., p. 47.

MEDITAȚII CREȘTINE

de IONUȚ BLIDAR

Gânduri pe calea Postului

“Fiți milostivi, precum și Tatăl vostru este milostiv.

Nu judecați și nu veți fi judecați; nu osândiți și nu veți fi osândiți; iertați și veți fi iertați.

Dați și se va da. Turna-vor în sânul vostru o măsură bună, îndesată, clătinată și cu vârf, căci cu ce măsură veți măsura, cu aceeași vi se va măsura.” (Luca 6, 36-38)

Sfântul Evanghelist Luca ne adâncește în Cuvântul lui Dumnezeu, oferit mai înainte de Levitic și de Evanghelistul Matei. În Levitic primim îndemnul de a fi sfinți precum Domnul Dumnezeu nostru este (cf. Lev.19,2),

iar sfântul Matei ne arată că trebuie să fim perfecți, desăvârșiți precum Tatăl nostru Cel ceresc (cf. Mt. 5,48). Adesea avem tendința de a înțelege sfințenia și desăvârșirea mai ales ca o stare spirituală de nepătimire, în care păcatul lipsește, stare de care acum în perioada Postului încercăm să ne apropiem prin înfrânarea de la mâncare, de la carne, de la diverse activități. Sfințenia înseamnă pentru noi cel mai adesea nevoință, luptă, curățire...

Domnul Iisus ne arată în Evanghelia de la Luca că sfințenia, perfecțiunea se dobândește prin părtașia noastră la milostivirea lui Dumnezeu. Desăvârșirea este sănătatea omului întreg, este asemănarea sa cu Dumnezeu, este ființa omenească neîntinată de răutate, de ură, de căderile în păcat, ființa zidită după chipul Cuvântului care prin împărtășirea din Cuvântul Întrupat are parte de viața dumnezeiască a harului, bucurându-se întru dragostea Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh.

Această desăvârșire nu se obține însă decât întru milostivirea lui Dumnezeu și roada ei trebuie să fie milostivirea noastră față de fiecare om pe care îl întâlnim.

Trebuie să îl lăsăm pe Domnul să ne dea în interiorul inimii experiența cunoașterii păcătoșeniei proprii, experiența vederii ființei noastre sfâșiate de neputințele căderilor, de întunecimile răutăților, de micimea patimilor. Trebuie să conștientizăm că suntem răi în relațiile cu ceilalți, că nu putem împlini Legea lui Dumnezeu, că suntem ridicați din temnița egoismului propriu doar de iubirea, lumina, bunătatea, iertarea lui Iisus care a primit pe Cruce toate sfărâmarile, rănile, durerile, morțile noastre.

Gustând iertarea lui Hristos care vindecă, care eliberează, care luminează, care curățește viața noastră, care rezidește în noi Chipul Său, trebuie să purtăm cu noi mereu această experiență și să devenim la rândul nostru dăruitori ai iertării. Întâlnind în viața de zi cu zi

urățenia morală a umanității căzute, suferind în relațiile cu ceilalți din cauza răutăților lor, să îi iertăm, să le dăruim iubire, să ne rugăm pentru ei, să îi așezăm în puterea Duhului Sfânt, cerând Mângâietorului să se pogoare peste inimile lor și să îi umple de dragostea sa caldă și vindecătoare.

Făcând aceasta vom intra în șuvoiul de viață dătător al iubirii lui Hristos.

Să trăim în logica Milei lui Hristos! Să vedem nevoița noastră personală, lupta noastră spirituală, viața noastră de rugăciune prin prisma Evangheliei Milostivirii. Sfântul Siluan Athonitul spunea: " Domnul a dat tâlharului raiul, tot așa și fiecărui păcătos va da raiul. Sunt mai rău decât un câine împutit, pentru păcatele mele, dar am început a cere lui Dumnezeu iertare, iar El mi-a dat nu numai iertare, ci și Duhul Sfânt, și în Duhul Sfânt am cunoscut pe Dumnezeu. Vezi dragostea lui Dumnezeu pentru noi? Și cine va arăta această milosârdie?" (Cf. Arh. Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, Reîntregirea, Alba Iulia, 2009, pg. 292.)

Să oferim deci mereu iertarea, să nu judecăm răutatea celuilalt ci să privim la răutatea din noi și astfel să așezăm în rugăciune răul aproapelui și răul nostru în mila curățitoare a Domnului Hristos.

Să privim în acest Post Mare tot mai mult la Crucea și la Învierea lui Hristos. Icoana Crucii și a Învierii să devină icoana vieții noastre. Părintele Sofronie Saharov

spunea că aproapele este viața noastră și că oamenii toți sunt una. Suntem una și în cădere și în vindecare, să conștientizăm aceasta și să ne trăim suferințele, păcatele, ca poartă de apropiere spre fratele sau sora de lângă noi. Când vedem greșeala aproapelui, a rudei, a prietenului, a colegului, a vecinului, a șefului, a celui, a celei care ne-a rănit, ne-a scandalizat, ne-a încurcat și ne-a produs neplăceri și probleme să ne aducem aminte de greșelile noastre, de păcatele noastre, de răutățile noastre și de mila, de dragostea, de iertarea lui Iisus și să iertăm, să binecuvântăm, să ajutăm, să vindecăm, să sădim lumină acolo unde este ură și durere.

Să nu ne fie teamă de a ne lăsa vindecați de Domnul Iisus, să cerem ajutorul Maicii Sale și al sfinților pentru a cunoaște milostivirea lui Dumnezeu, pentru a face experiența iertării lui Hristos. Să alergăm la spovedanie încrezători și sinceri, să nu ne temem de Domnul și odată primită iertarea Lui să o oferim și celorlalți.

Iertând așa cum ne spune Domnul, iertând tot mai des pe cei ce ne întristează și ne mâhnesc vom intra tot mai adânc în dulceața vieții cu Hristos.

A ierta pe aproapele este una dintre posibilitățile cele mai rapide de a ajunge la Dumnezeu. Iertând ne vom asemăna tot mai mult cu Tatăl nostru cel ceresc, vom ajunge să iubim și să ne bucurăm de viața pe care ne-a dăruit-o.

Crucea – tronul harului

“Drept aceea, având Arhiereu mare, Care a străbătut cerurile, pe Iisus, Fiul lui Dumnezeu, să ținem cu tărie mărturisirea. Că nu avem Arhiereu care să nu poată suferi cu noi în slăbiciunile noastre, ci ispitit întru toate după asemănarea noastră, afară de păcat. Să ne apropiem, deci, cu încredere de tronul harului, ca să luăm milă și să aflăm har, spre ajutor, la timp potrivit. Căci orice arhiereu, fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni, spre cele către Dumnezeu, ca să aducă daruri și jertfe pentru păcate; El poate să fie îngăduitor cu cei neștiutori și rătăciți, de vreme ce și el este cuprins de slăbiciune. El, în zilele trupului Său, a adus, cu strigăt și cu lacrimi, cereri și rugăciuni către Cel ce putea să-L mântuiască din moarte și auzit a fost pentru evlavia Sa, și deși era Fiu, a învățat ascultarea din cele ce a pățimit, și desăvârșindu-Se, S-a făcut tuturor celor ce-L ascultă pricină de mântuire veșnică.” (Evrei 4, 14-16; 5, 1-2, 7-9)

Biserica ne aduce, prin slujbele pline de Cuvântul lui Dumnezeu, în mijlocul mântuirii noastre. Hristos ne arată calea prin care putem să ieșim din moarte, prin care ne putem tămădui ființa, prin care putem să ajungem la bucuria vieții adevărate.

Avem impresia foarte adesea că mântuirea înseamnă să nu faci păcate și să faci fapte bune. Este adevărat că aceste două reguli de bun simț trebuie să încercăm cât mai mult să le împlinim. Dar încercând să le împlinim cu seriozitate vom constata că în ciuda luptei noastre, în ciuda eforturilor noastre, în ciuda strădaniilor sincere și pline de speranță, noi rămânem de cele mai multe ori slabi, bolnavi duhovnicește, neputincioși, plini de întunecimea căderilor repetate, a egoismului permanent, a greutăților în relațiile cu ceilalți, a secetei și a foamei de vederea lui Dumnezeu. Ne simțim departe de Hristos, păcătoși și slabi în hotărârile și dorințele noastre bune și ne gândim că mai întâi trebuie să ne purificăm, să ne îndreptăm, să ne facem mai buni pentru a putea sta alături de Hristos, Domnul Slavei, Împăratul luminii și al păcii fără de sfârșit. Căutăm să ne îmbunătățim duhovnicește pentru a fi dimpreună cu cel ce e Bunătatea însăși și dăruitorul Duhului Sfânt, Fiul Tatălui și Mântuitorul inimilor noastre. Domnul însă, tocmai pentru că ne este Mântuitor, ne spune altceva în Epistola către Evrei. Ne spune să intrăm în logica iubirii Sale, să intrăm în moștenirea pe care ne-a pregătit-o prin Viața, Patima și Învierea Sa. “Să ne apropiem, deci, cu încredere de tronul harului, ca să luăm milă și să aflăm har, spre ajutor, la timp potrivit.” Iată ce cuvinte de mângâietor foc dar și de poruncă stăruitoare. Cuvintele Domnului sunt viață, Scriptura este dăruirea vieții. Luând în inimă, precum Maica Domnului, puterea Scripturii ne înnoim ființa și devenim oameni vindecați.

Să ne apropiem de Crucea lui Hristos, de tronul harului, de Domnul care poate “suferi cu noi în slăbiciunile

noastre,[...] ispitit întru toate după asemănarea noastră, afară de păcat”. Când ne e greu, când ne certăm cu cei de lângă noi, când suntem biruiți de poftă dezordonată, când nu reușim să ieșim din păcate ce ne frâng existența, când nu putem să credem deplin, când ne simțim departe de Dumnezeu, când ni se pare că suntem plini de mizeria căderilor și a lașității, când ne vedem goi de fapte bune, când nu știm cum să ne schimbăm, când suntem singuri și întristați, când suntem părăsiți și dezamăgiți, când am greșit și am rănit pe aproapele, când vrem să ne îndreptăm dar povara neputințelor ne doboară, să alergăm în Crucea lui Hristos, să ne ascundem în Patima Sa, să ne închidem inima în izvorul harului, să ne mărturisim Domnului și slujitorilor Săi problemele noastre “că nu avem Arhiereu care să nu poată suferi cu noi în slăbiciunile noastre”. “El poate să fie îngăduitor cu cei neștiutori și rătăciți, de vreme ce și el este cuprins de slăbiciune”

Asudând sânge în Grădina Măslinilor, întristându-se până la moarte, rugându-Se Tatălui, suferind batjocura oamenilor, biciurile, scuipările, hulirile, ridicând pe umerii Săi lemnul greu al Crucii păcatelor noastre, strigând în singurătatea de netrecut a morții pe Golgota: “Mi-e sete”(In. 19,28), “Părinte iartă-le lor că nu știu ce fac.”(Lc. 23,34) “Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit”(Mc. 15, 34) și “Părinte în mâinile Tale încredințez duhul Meu.”(Lc.23,46), înviind a treia zi din mormânt și străbătând cerurile pentru a duce umanitatea sa de-a dreapta Tatălui, Domnul Iisus ne-a dăruit tot ceea ce avem nevoie pentru a deveni și noi una cu El. Aici se găsește mântuirea, vindecarea, fericirea. Acestea trebuie noi să le medităm, să le purtăm în noi. Viața lui Hristos, Patima și

Învieirea Sa trebuie să ne fie gândul de fiecare zi, cheia izbăvirii de păcat și de moarte, calea spre iubirea de aproapele, calea spre Rai.

Împărtășindu-ne cu însuși Trupul și Sângele lui Hristos, participând la Liturghie, la memorialul viu al Jertfei și Învierii lui Hristos, ascultând, citind și contemplând Sfintele Scripturi trebuie să ne înnoim nevoița, să ne facem nevoița creștină cu adevărat. Noi nu tindem la o stare de pace interioară pe care o dobândim prin exercițiu ascetic ci tindem la unirea cu Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt dimpreună cu Maica Domnului, cu sfinții, cu frații și surorile din Biserică și cu oamenii toți. Idealul creștin nu este o stare aseptică de sănătate spirituală abstractă ci este Iisus Hristos. Trebuie să ne nevoim, să luptăm spre a face binele și a ne dezlipi desăvârșit de rău, în Iisus Hristos.

Deci nu vă mai simțiți nicând departe de Hristos. În păcatul cel mai adânc, în mizeria cea mai mare, în suferința cea mai cruntă, în nevrednicia cea mai cumplită, în răutatea cea mai întunecată nu sunteți singuri, nu sunteți abandonați, nu sunteți departe de Dumnezeu. Prin tronul harului cum spune Epistola către Evrei, prin Crucea lui Hristos, chiar fiind în neputințele cele mai mari, sunteți și rămâneți chiar în inima iubirii creștine, în dragostea lui Hristos. Hristos v-a purtat în Crucea sa și în Duhul Sfânt. Realitatea aceasta este mereu nouă și prezentă în Liturghie, în rugăciune, în Biserică. Sărutați icoana Răstignirii, închinați-vă Crucii lui Hristos, rugați-vă în Biserică, când vă e greu intrați și pentru o clipă în sfântul locaș, Hristos este acolo, total și deplin, pe Masa Sfântului Altar stă mereu El însuși, Trup și Sânge. Stați cu Domnul Iisus, vorbiți-I, El e acolo pentru noi, e acolo pentru a ne mângâia, pentru a ni se dăruia. Domnul nu a venit să judece lumea ci să o vindece. Nu suntem noi cei care ne schimbăm și ne mântuim ci e Domnul Iisus, El și numai El.

Să strigăm, să plângem, să cerem și să ne rugăm pentru a fi mântuiți din moarte, din durerile noastre, din păcatele noastre, din tot răul și nefericirea noastră. Domnul însuși a făcut aceasta pentru noi, Domnul a fost fără păcat dar S-a făcut păcat pentru noi, adică a primit în ființa Sa neprihănită toate durerile, toate sfâșierile, tot întunericul pe care păcatul îl produce în noi. El este fără de păcat și cunoaște, trăiește, simte, suferă toată durerea păcatelor noastre. Aici este puterea pe care o primim stând cu Dumnezeu Omul, primim putere din iubirea Sa deplină, din lipsa Sa de păcat, din curăția și bunătatea Sa totală, primim putere din durerea Sa, din jertfa Sa, din milostivirea Sa care L-a dus până într-acolo încât a luat în Cruce toate, absolut toate momentele vieții noastre. Nimic din ce trăiți nu e necunoscut de Domnul Iisus, fiecare clipă a vieții noastre este primită în Sine de Domnul, nimic din ce facem nu rămâne în afara prezenței și a privirii Sale, o privire care nu vine să distrugă ci să vindece, să refacă, să îndrepte.

Să ne lăsăm îmbrățișați de Hristos, să ne lăsăm primiți în Domnul Iisus care "deși era Fiu, a învățat ascultarea din cele ce a pățit, și desăvârșindu-Se, S-a făcut tuturor celor ce-L ascultă pricină de mântuire veșnică."

Înțelegeți că nu mai e hotar între viața noastră și Hristos, că nu mai poate fi spațiu de separație între noi și Domnul. Domnului nu îi e rușine de noi, ne dorește, ne dorește mai ales când suntem murdari, slabi și păcătoși, ne dorește cum dorește să găsească oaia cea rătăcită și pierdută lăsând cele 99 drepte și corecte pentru a o salva, pentru a sta, pentru a o îmbrățișa tocmai pe cea rătăcită și bolnavă. Domnul ne-a dat Crucea Sa, nu mai avem nici o scuză pentru a fugi de El. Suntem slabi?... să alergăm la Domnul, să ne ascundem în Jertfa Sa. Să nu ne temem, să fim curajoși, să venim la Hristos.

O mică încercare de teologie a trupului (IV)

Taina trupului este uriașă. Din păcate din diferite considerente istorice și culturale de multe ori, noi creștinii nu am accentuat suficient profunzimea propriei noastre credințe. Ortodoxia este dincolo de orice, culmea înțelegerii și trăirii tainei trupului.

Să ne aducem aminte că la început, Dumnezeu a încununat creația prin zidirea oamenilor, a primei perechi, a părinților noștri Adam și Eva pe care i-a făcut după chipul și asemănarea Sa. În creația cea nouă, Dumnezeu Cuvântul, Cel prin care toate S-au făcut, cel care este rațiunea creației, sensul ei profund imprimat de Tatăl, S-a făcut om, s-a întrupat, adică S-a făcut trup de la „Duhul Sfânt și din Maria Fecioara”. Aceste două adevăruri fundamentale stau la temelia adevăratului creștinism.

Faptul că Dumnezeu a încununat creația făcând om cu trup și faptul că Dumnezeu a recreat lumea făcându-se om trupesc e fundamental în înțelegerea noastră legată de trup. Trupul nu e o anexă a mântuirii, ci e miezul ei! Așa cum am spus anterior prea des ne-am inspirat din mistica platonică, punând în evidență o spiritualitate „descărnată” uitând astfel temeiurile reale ale Ortodoxiei. Să ne gândim de asemenea că în centrul Ortodoxiei stau trei mari bucurii: Euharistia, Icoanele și Moaștele.

Noi ne împărtășim cu însuși Trupul și Sângele Domnului Hristos, noi vedem în icoană chiar Chipul Său și atingem prin moaștele sfinților Mădularele Sale, căci Sfinții sunt cu adevărat mădularele Trupului Lui Hristos. Noi înșine împărtășindu-ne devenim una cu Hristos și una cu sfinții.

Sfântul Evanghelist Ioan ne spune că „La început era Cuvântul...și Dumnezeu era Cuvântul...și cuvântul trup s-a făcut și s-a sălășluit între noi, (și am văzut slava Lui, slavă ca a unui născut din Tatăl), plină de har și de adevăr.” (Ioan 1, 1,14). Domnul ne spune: „Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer; de va mânca cineva din pâinea aceasta, va fi viu în veci; și pâinea care eu voi da, trupul meu este, pe care îl voi da pentru viața lumii... Amin, amin, grăiesc vouă. De nu veți mânca trupul Fiului Omului, și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață întru voi...Că Trupul meu adevărat este mâncare și Sângele meu adevărat este băutură. Căla ce mănâncă Trupul meu și bea Sângele meu, întru mine petrece, și eu întru el.” (Ioan, 6, 51,53-55)

Sfântul Pavel ne spune: „Paharul binecuvântării care binecuvântăm, au nu este împărtășirea sângelui lui Hristos? Pâinea care frângem, au nu este împărtășirea trupului lui Hristos? Căci o pâine, un trup, cei mulți suntem; că toți dintr-o pâine ne împărtășim.” (I Corinteni 10, 16-17)

Cum am mai putea noi după asemenea cuvinte să subestimăm trupul?

Ortodoxia hrănindu-se din Evanghelia dăruiește întregii lumi comorile depline ale vieții în Hristos. Nu întâmplător Duminica Ortodoxiei e Duminica biruinței iubitorilor de icoane asupra necinstitorilor lor.

Ortodoxia păstrează până astăzi seva cea vie a vieții veșnice. Ea trăiește cu intensitate împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos, iubește pe Maica Domnului, căci ea este Maica Bisericii, din ea s-a întrupat Dumnezeu, *Trup din Trupul ei e Trupul Bisericii*, pântecul Preacuratei e cuptorul cel viu în care s-a copt Pâinea vieții așa cum mărturisesc rugăciunile de dinainte de împărtășirea cu Trupul Fiului ei și Dumnezeului nostru.

Trăind Ortodoxia ne „lovim” la tot pasul de trup și nu putem să nu îi simțim taina și însemnătatea. Ortodoxia e venerarea adâncă și nețărnută față de „prieteniile Mielului”, față de sfinți și sfinte, față de cei ce au urmat cu dragoste fierbinte lui Hristos și sunt una cu El și cu noi, căci spune Domnul: „... pentru aceștia mă rog,... și pentru cei ce vor crede prin cuvântul lor în mine; Ca toți să fie una; precum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, ca și aceștia întru noi una să fie;...și eu slava care mi-ai dat mie, o am dat lor; ca să fie una precum noi una suntem; Eu întru ei și Tu întru Mine, ca să fie desăvârșit una...” (Ioan, 17, 20-23). Ortodoxia trăiește intens dragostea sfinților, ea le sărută moaștele căci știe că sărută Trupul lui Hristos.

Sunt taine mari, pe care le avem în Biserica. Biserica e însăși Taina Tainelor. Noi spunem adesea că Biserica e Trupul lui Hristos, dar ne dăm seama oare ce spunem? Citind fragmentele scripturistice de mai sus oare nu ne cutremurăm? Cum mai putem să fim nepăsători cu trupul, cum mai putem face din trupurile noastre mădulare alte curvelor? Spune Sfântul Pavel: „Dar nu știți că trupurile voastre sunt mădulările lui Hristos? Deci dar pe mădularele lui Hristos le voi face mădulare ale curvei?... Au nu știți că trupul vostru este templul Duhului Sfânt ce locuiește întru voi...” (I Corinteni, 6, 15,19)

Din păcate trecem de multe ori pe lângă aceste adevăruri zguduitoare fără să ne deschidem larg inimile pentru a le primi, căci dacă le-am primi bucuria noastră ar fi deplină.

Împărtășindu-ne ne facem una cu Hristos. Un trup! Aceasta este salvarea noastră! Aici e adevărul! Aici e bucuria care ne descoperă sensul lumii!

În această unire putem primi și înțelegerea vocațiilor. De aici pornește și nunta dintre creștin și creștină, aici se face deplin Nunta dintre creștin și Hristos. Trupul lui Hristos e leagănul mirelui și al miresei, Trupul lui Hristos e Mirele inimii monahicești.

(continuare în numărul viitor)

VESTITORUL PRIMĂVERII

ADRIAN MARIUS ACHIREI

De sub mantia cea albă
Prin zăpada dezghețată,
A crescut o floare dalbă,
Cu miresme, parfumată.

E-acel plăpând ghiocel,
Floare dragă primăverii,
Cu glas lin de clopoțel,
Anunțând sfârșitul iernii.

Chiar de încă-i frig afară,
Chiar de vântul rece bate,
El e semn de primăvara:
Prima floare dintre toate!

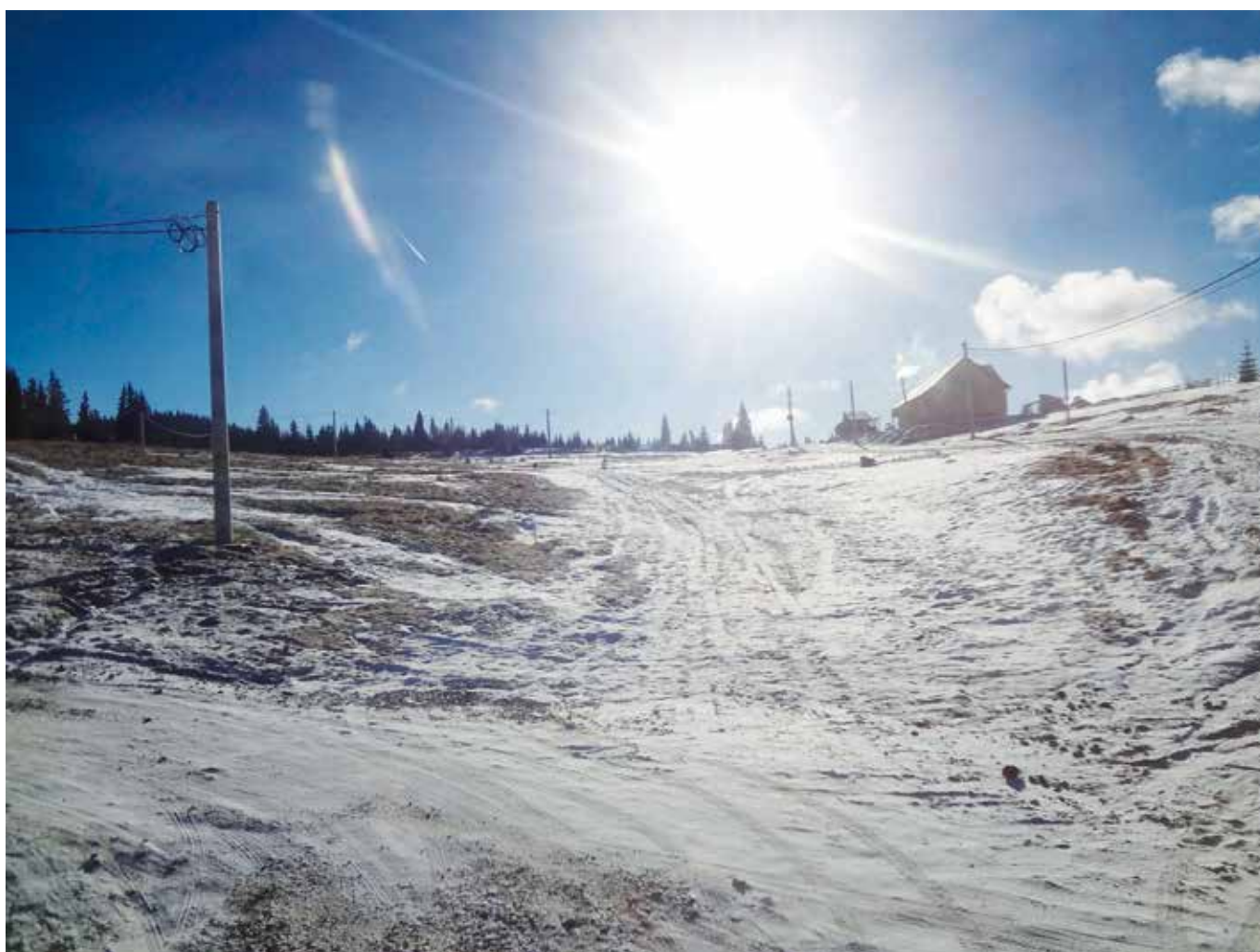
Tuturor cu drag aduce,
După iarna ce-a trecut,
Bucuria cea mai dulce:
Primăvara... c-a început!

O, dacă inima-ți vibrează
La vederea-i drăgălașă,
Asta arată că veghează
Floarea mică și gingașă!

Ca un sol de veste bună
Primit este de-orîșicine,
Mic și mare, împreună,
Văd în el dorinți divine.

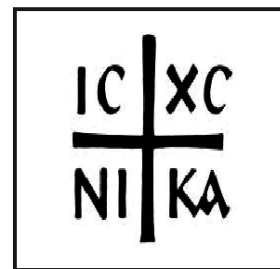
El e scump, prea prețios
Pentru cine vrea să vadă
Cum căpșorul și l-a scos
De sub stratul de zăpadă.

Dumnezeu l-a rânduit
S-anunțe sfârșitul iernii
Și pe drept este numit:
Vestitor al primăverii!

SUPLIMENT CATEHETIC

ANUL III, NR. 10

Aprilie 2014

EDUCAȚIE RELIGIOASĂ SAU RELIGIE ?

Prof. ALINA FLOREI

Educația este un proces evolutiv și complex desfășurat pe parcursul mai multor etape și vizând în esență o anume finalitate, care are în vedere formarea și dezvoltarea însușirilor intelectuale, morale și fizice ale copiilor și ale tineretului, ale oamenilor și ale societății. Educația este o acțiune specific umană, întrucât numai omul se poate educa, în timp ce animalul se dresază.

Una din marile provocări ale lumii contemporane o constituie problematica religioasă și religia. Simpla rostire a acestor cuvinte poate face să vibreze cele mai fine resorturi interioare ale omului și, totodată, să constituie un îndemn la căutare și dialog, în primul rând cu propria conștiință. Grație acestui tip de dialog, omul ajunge la descoperirea sau regăsirea propriului eu interior, a propriilor trăiri afective.

Religia reprezintă legătura liberă, conștientă și personală a omului cu Dumnezeu, fundamentată pe iubire și libertate, și manifestată prin diferite forme de cinstire a Lui, în mod particular și public. Pentru om, existența religiei este dependentă de existența lui Dumnezeu, acestea fiind exprimate printr-o trăire personală. Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat cu scopul de a se face Învățător al oamenilor, învățând prin îngemănarea cuvântului cu dragostea care formează, deci care educă.

Educația religioasă este acțiunea specific umană pe care educatorul o desfășoară pentru dezvoltarea religiozității elevului, pe baza unor principii și cu ajutorul unor metode și mijloace specifice. Educația religioasă se fundamentează pe două adevăruri de credință subliniate în Sfânta Scriptură: întruparea Domnului Iisus Hristos - Fiul lui Dumnezeu, Care S-a făcut om pentru a-i da omului posibilitatea de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu – și existența sufletului uman, care poate fi modelat prin educație (Cf. Sebastian Șebu, Dorin Opreș, Monica Opreș, *Metodica predării religiei*, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2000,

pp. 37-38). „Educația devine permanentă prin intermediul **autoeducației**. Educația creează condiții psihologice (capacități, deprinderi, tehnici de muncă intelectuală, inovații și altele), pentru autoeducație, iar aceasta, continuând educația, devine permanentă. Transformarea educației în autoeducație devine posibilă atunci când insul are putere de discernământ propriu, devine conștient de capacitățile proprii, se autocunoaște, deține conștiință de sine și intenționalitate, care facilitează atât un proiect de sine, un program propriu, cât și o acțiune conștientă pentru realizarea acestuia (M. Palicica, *Prelegeri de psihopedagogie*, Editura Orizonturi Universitare, Timișoara, 2002, p. 21)“.

De la început trebuie să subliniem adevărul că Religia nu este o știință în înțelesul curent al cuvântului; ea este o cunoaștere și nu doar atât. Există o știință a religiei și o filozofie a religiei. Dar acestea nu sunt Religie. Religia se prezintă ca un fenomen spiritual, pur și universal, bazat pe predispoziția înnăscută în om. Factorii care stau la originea Religiei sunt: Dumnezeu și omul.

Elementele Religiei sunt: credința că Dumnezeu există și că El s-a revelat omului, că și-a descoperit voia Sa, pe care omul trebuie să o realizeze în lume, trăirea religioasă a omului credincios, care traduce în fapte ceea ce crede, până la desăvârșirea lui și un anumit ceremonial, simboluri, cult divin etc.

Religia are o latură subiectivă și una obiectivă. Latura subiectivă este dată de ceea ce simte, iar latura obiectivă, de învățătura de credință, de ceea ce se învață. Învățătura creștină cuprinde adevărul revelat de Dumnezeu privind originea, menirea și scopul omului în lume. În creștinism găsim cea mai înaltă și mai curată concepție despre Dumnezeu, care „este iubire” (I Ioan 4,16).

Pentru realizarea laturii obiective fără de care latura subiectivă nu are suport, s-a reintrodus religia ca disciplină

de învățământ în școli: „Faptul acesta a produs bucurie în inimile multora ca ceva benefic și de strictă nevoie după o perioadă de educație ateistă, pledând pentru a fi o disciplină obligatorie, dar a trezit și resentimente și chiar opoziție din partea altora” (Ioan N. Floca, *Educația moral-religioasă în școală*, în „*Îndrumător bisericesc*”, numărul 140, Sibiu, 1992, p. 84).

Ca disciplină de învățământ, religia are rolul unui liant între disciplinele care L-au pierdut sau nu L-au avut pe Dumnezeu. Învățând religia, elevii vor înțelege mai bine rostul omului în lume și-și vor explica toate fenomenele ce se întâmplă în jurul lor. Religia îl formează pe om pentru sine și pentru societate. Ea trebuie să fie studiată la diferite niveluri, deoarece dezvoltarea psiho-fizică durează până la terminarea liceului și influențează modul de gândire și formare religioasă a viitorului om matur. Ea este o necesitate a firii umane, nu numai o poruncă a lui Dumnezeu, întrucât numai în El și prin El omul poate ajunge la desăvârșire (scopul final al existenței umane) și poate găsi răspunsuri la multe probleme sau întrebări la care știința rămâne neputincioasă. Celor care cred în Dumnezeu, religia le aduce un strop de încredere în mila și ajutorul divin, dar și nădejdea dobândirii vieții veșnice. Acelora care nu cred în Dumnezeu, religia le oferă răspunsuri la întrebările fundamentale ale vieții și le arată ce a adus creștinismul în lume: credința mântuitoare în Domnul Iisus Hristos, concepția creștină despre lume, om și viața veșnică, libertatea de a săvârși binele, cultul morților, comuniunea sfinților, legătura celor vii cu cei adormiți, Biblia – cartea vieții, Biserica – așezământul mântuirii, așezămintele sociale, școli întemiate la streășina bisericii, dezvoltarea culturii, un nou sistem pedagogic (Apud I. V. Felea, *Religia culturii*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Arad, 1994, p. 332).

Dar o trăire și o viață religioasă autentică nu este posibilă fără cunoașterea temeinică a adevărului revelat. De aici rezultă necesitatea studierii sistematice și organizate a religiei ca obiect de învățământ. Tocmai datorită importanței pe care Religia o are în viața omului, ea a fost reintrodusă ca disciplină de învățământ în școli. În domeniul educației religioase se impun condiții legate de specificul acesteia.

Omul are nevoie de un sistem de valori religioase care să-l orienteze în demersurile de formare a propriei personalități. În absența lor, acest proces este limitat și incomplet. Altfel spus, una dintre dimensiunile educației o reprezintă educația religioasă. Dacă ne propunem ca prin

demersurile noastre instructiv-educative să urmărim realizarea unei educații globale, integratoare, atunci este absolut necesar ca ea să cuprindă inclusiv elemente ale educației religioase. O educație lipsită de religiozitate este incompletă, insuficient de cuprinzătoare și de flexibilă, lipsită de capacitatea de acoperire a așteptărilor celor care se educă. „Educația nu poate ignora această temă importantă” (Apud Monica Opriș, Dorin Opriș, *op. cit.*, p. 183).

Referitor la întrebarea „Religie sau Educație religioasă?”, susținem ideea că noi toți avem nevoie, în procesul de formare și modelare a propriei personalități, de recurs la religie și de o minimă inițiere în problematica acesteia. Și cum altfel am putea să ne inițiem în această direcție și să ne formăm din punct de vedere religios decât prin intermediul Educației religioase?

Educația religioasă, ca dat originar, începe odată cu omul, așa cum spune și Mircea Eliade: „A fi sau, mai degrabă, a deveni om, înseamnă a fi religios” (*Istoria credințelor și ideilor religioase*, ediția a II-a, vol. I, Editura Științifică, București, 1991, Cuvânt înainte, p. 9). Acest fapt este ilustrat în Sfânta Scriptură prin cuvintele: „Să facem om după chipul și asemănarea Noastră” (Facerea 1,26) sau: „Creșteți și vă înmulțiți, umpleți pământul și îl supuneți” (Facerea 1,28) sau: „Din toți pomii din Rai poți să mănânci, dar din pomul cunoștinței binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el vei muri negreșit” (Facerea 2,15-17), cuvinte care arată că, odată cu creația omului, Dumnezeu îi dă aceștia și Legea, norme de viață după care să se călăuzească, precum și libertatea voinței, pentru a alege binele și a evita răul în deplină libertate. Putem spune că religia s-a născut odată cu crearea omului.

Educația religioasă este o componentă fundamentală a procesului de învățământ. În consecință, în cadrul procesului de învățământ, religia trebuie să ocupe un rol important alături de celelalte discipline.

Ca orice disciplină de studiu și religia urmărește un anumit scop, care vizează: 1. Mijlocirea adevărurilor de credință și morală pe temeiul cărora omul își câștigă mântuirea sufletească (scop material); 2. Dezvoltarea funcțiilor sufletești și mai ales a predispozițiilor religioase (scopul final); 3. Desăvârșirea creștină, drumul parcurs până la asemănarea cu Dumnezeu (scopul educativ).

Religia trebuie, așadar, să devină pentru elevi temei al vieții și izvor de energie spirituală. Introducerea religiei ca disciplină de învățământ obligatorie reprezintă un moment important în educația și viața copiilor noștri.

CATACOMBELE CREȘTINE DIN BAYBURT

Prof. CIPRIAN BLAJ - Colegiul Tehnic „Valeriu Braniște” Lugoj

În cadrul proiectului european „Comenius” cu tema *Arhitectură și religii – să ne cunoaștem regiunile*, alături de elevi și profesori ai Colegiului Tehnic „Valeriu Braniște” din Lugoj, respectiv elevi și profesori de la licee din Polonia, Germania și Turcia, am avut ocazia de a vizita mai

multe obiective turistice din apropierea orașului Bayburt - Turcia (Regiunea Mării Negre).

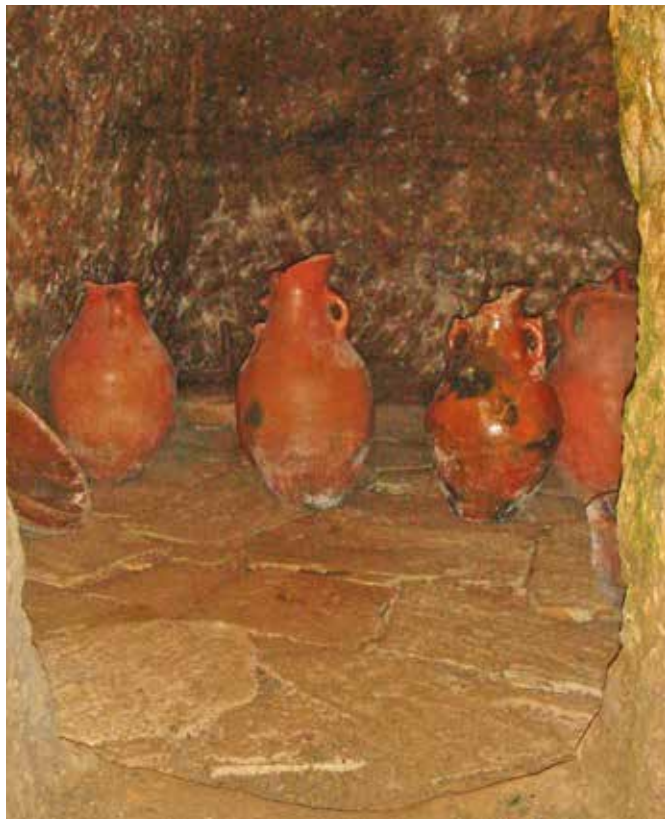
Orașul Bayburt se află la o distanță de 2200 km de Timișoara și este un oraș cu aproximativ 25000 de locuitori, dar cu un important obiectiv de origine creștină: Complexul subteran Aydıntepe, veritabile catacombe create de creștinii ce au trăit în cumplita perioadă a persecuțiilor anticreștine (între anii 40 – 313).

Vizita noastră era programată la „orașul subteran”, dar inițial nu am înțeles foarte bine despre ce era vorba. Surpriza a fost abia când am citit informațiile de la intrare. „Orașul subteran” este de fapt o rețea de catacombe ale primilor creștini.

Intrarea este bine amenajată, iar catacombele sunt iluminate electric, astfel că accesul este facil pentru oricine. Ceea ce te surprinde este complexitatea spațiilor, sistemul de apărare prin blocarea accesului în tunel, vasele de ceramică și spațiile mai largi care compuneau biserica, locuri de întâlnire, bucătăria sau locurile de dormit. Traseul prin catacombe durează aproximativ 30 de minute, fiind o experiență deosebită.

Din informațiile puse la dispoziția noastră am aflat că întregul complex a fost folosit mai ales în vremea persecuțiilor anticreștine din perioada împăraților romani Decius (249 – 251) și Dioclețian (284 – 305).

Cu gândul la faptul că eram pe urmele martirilor și mărturisitorilor lui Hristos, bucuria a fost deplină, mai ales pentru faptul că proiectul nostru își maturiza experiența spirituală din ce în ce mai mult.

CONCURSUL JUDEȚEAN DE PICTURĂ CU TEMATICĂ RELIGIOASĂ

Prof. ELENA BUDIUL - Școala Gimnazială nr. 30 Timișoara

În data de 26 aprilie, sâmbătă din Săptămâna luminată, a avut loc, la Școala Gimnazială nr. 30 din Timișoara, într-o atmosferă de bucurie și lumină pascală, Concursul județean de pictură religioasă, ajuns la cea de-a X-a ediție. Și în acest an, ne-am bucurat de prezența numeroasă și interesul copiilor din întreg județul Timiș, fiind prezenți un număr de 78 de elevi, însoțiți de 40 de profesori din 22 de școli timișene.

Acest concurs, devenit deja o tradiție în preajma Praznicului Învierii Domnului, are loc cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Nicolae, Mitropolitul Banatului și prin purtarea de grijă a Preasfințitului Paisie Lugojanul.

El se înscrie în cadrul proiectului Arhiepiscopiei Timișoarei "CREAȚIE ȘI ÎNNOIRE PRIN TRADIȚIE", este organizat de Școala Gimnazială nr. 30 Timișoara, Arhi-

episcopia Timișoarei și Inspectoratul Școlar Județean Timiș, cofinanțat de Consiliul Județean Timiș și de către Primăria Municipiului Timișoara.

Principalele obiectivele ale acestui concurs, pe care organizatorii au încercat să le atingă, sunt: dezvoltarea creativității în rândul elevilor prin promovarea valorilor creștine și aprofundarea de către elevi a tehnicilor de lucru în pictura pe hârtie.

La fel ca și în anii precedenți, concursul a fost deschis în mod festiv, de către un reprezentant al Arhiepiscopiei Timișoarei, prin prezența părintelui consilier Sorin Lungoci care a anunțat și tematica concursului și de către d-na director adjunct Cristina Filip care și-a manifestat bucuria și aprecierea față de elevii ce au ales ca, într-o zi de sâmbătă, să-și rupă din prețiosul timp de joacă și să îl dedice artei și sacrului.

Remarcăm prezența la concurs a multor elevi, veniți unii din îndepărtate localități timișene, precum Comloșu Mare, Nițchidorf, Lenauheim, Gătaia, Bucovăț, Beregsău Mare, Iecea Mare, etc., precum și din școlile gimnaziale și liceele ale Timișoarei, între care s-au remarcat în premieră, în acest an, elevii de clasă I de la Școala Ortodoxă "Sf. Antim Ivireanul".

Elevii au lucrat cu multă dăruire și răbdare timp de 2-3 ore, respectând timpul și tehnicile de lucru explicate la începutul concursului de d-na prof. de educație plastică Viorica Avram, coorganizator al evenimentului.

Juriului de specialitate, alcătuit din preoți și profesori de desen, i-a revenit o misiune dificilă de a clasifica lucrările valoroase realizate de elevi, în multe cazuri fiind puși în situația de a acorda 2 sau 3 premii I pe nivel de clasă și mai multe premii speciale.

Toți elevii participanți au fost răsplățiți cu diplome, iconițe și cărți oferite de Arhiepiscopia Timișoarei și Parohia Zona Soarelui, precum și obiecte decorative din ghips, realizate în cadrul Atelierului Creativ, al Școlii Gimnaziale nr. 30.

Lucrările elevilor pot fi văzute în cadrul unei expoziții, ce va fi organizată în lunile mai-iunie, în incinta Muzeului de Arta Veche Bisericească de la Catedrala Mitropolitană a Timișoarei.

Mulțumim tuturor celor care ne-au sprijinit în organizarea acestui eveniment, felicităm pe elevii și profesorii coordonatori ai acestora și rugăm pe Bunul Dumnezeu să insuflă în sufletele a cât mai multor elevi dragostea față de pictura religioasă, pe care să îi regăsim și la edițiile viitoare ale concursului nostru.

DREPTATEA ESTE FERICIRE

Elev EMANUEL DANILESCU, Școala Gimnazială Mașloc ,
prof. îndrumător Ilia Pavlovici Pătruț

„Fericiți cei ce flămânez și însetează de dreptate, că aceia se vor sătura” (Matei 5, 6).

Prin dreptate înțelegem aici cucernicia, pietatea, cuprinderea virtuților, acest sens aflându-l atât în Sfânta Scriptură, cât și în scrierile Sfinților Părinți; cei flămânzi și însetați de dreptate sunt cei ce doresc binele în viața lor și a semenilor, cei care iubesc virtutea și doresc să o împlinescă sub multiplele ei înfățișări. Pentru ei, dorința aceasta este atât de firească și continuă, cum sunt foamea și setea pentru trup, căutând cu ardoare dreptatea, precum cel flămând pâinea și cel însetat apa. Sunt cei care însetează mereu după Dumnezeu, după unirea cu El, după hrana cea nesfârșită și apa vieții. Iar celor ce flămânez după dreptate, Dumnezeu le face dreptate.

În acest fel vorbește despre dreptate Sfântul Grigorie al Nyssei: „Dacă înțelesul dreptății nu e amestecat cu nici un rău, el cuprinde în sine tot binele; iar binele este văzut ca virtute. Pe cei flămânzi și însetați de dreptate îi fericește Cuvântul, făgăduindu-le săturarea de cele dorite”. Simțul dreptății fiind înăscut în firea omului, el este asemănat de Mântuitorul cu nevoia trupeză de hrană și apă, elemente care sunt absolut necesare vieții. Cel ce a sădit în ființa omului simțul dreptății este Dumnezeu Însuși, pe Care Sfânta Scriptură ni-L înfățișează în dreptate: „Bun și drept este Domnul, pentru această lege va pune celor ce jertesc în cale” (Ps. XXIV, 9); în Cântarea Cântărilor, înțeleptul Solomon se adresează astfel sufletului curat: „dreptatea te-a iubit pe tine” (I, 3). Dumnezeu este nepărtinitor (Fapte X, 34), la El nu încapă nici urmă de părtinire (Ef. VI, 9) și judecata Sa este după lucrul fiecăruia, iar cel ce umblă în strâmbătate, își va lua plata ei, „cel ce face nedreptate își va lua plata nedreptății” (Col. III, 25).

În scrierile filocalice, dreptatea este socotită una cu binele, este cuprinderea virtuților de către cei ce flămânez după cele cerești. Dreptatea „locuiește în Împărăția cerurilor, unde cei dreți vor străluci ca soarele” (II Pt. III, 13, Mt. XIII, 43). Numai în Dumnezeu avem hrana cerească nesfârșită, care ridică din toate neputințele și umple viața creștinului de bucurie duhovnicească. Dumnezeu oferă fiecăruia fericirea Sa, după eforturile depuse în săvârșirea binelui. Cele desăvârșite se află în ceruri, unde cu adevărat va străluci dreptatea.

Ca virtute socială, dreptatea înseamnă echitate. Dreptatea este cea care păstrează raporturile juste între

membrii societății, fiind cerință a legii morale naturale și dispoziție a Legii pozitive: „Mai degrabă puțin și cu dreptate, decât agoniseală multă cu strâmbătate” (Pilde XIV, 8); „Nimeni să nu nedreptățească pe fratele său” (I Tes. IV, 6); ea este înțeleasă ca egalitatea raportată la meritele și eforturile fiecăruia: „De se va ivi pricină între oameni, să fie aduși la judecată (...) și cel drept să capete dreptatea, iar cel vinovat osânda” (Dent. XXV, 1); „Judecați drept, faceți dreptate” (Ier. XXII, 3).

Fiind poruncă divină, dreptatea trebuie adusă la împlinire (Rom. XIII, 3), altfel nu este posibilă viețuirea. Prin dreptatea socială, fiecare primește rodul muncii sale; rostul ei este să împartă și să apere ce i se cuvine fiecăruia după vrednicie, însă nu sunt excluse noțiunile de muncă, talent; nu înseamnă inegalitate, dar nici uniformitate, egalitate forțată, ci armonie în care omul acordă fiecăruia ce este al său după merit și primește la rândul său ce i se cuvine.

Dar această dreptate se raportează întotdeauna la Dumnezeu, slujește dreptății divine; de aceea, trebuie să stea mereu în legătură cu virtutea dragostei, ca împreună să slujească Adevărului.

În toată plinătatea ei, dreptatea nu se manifestă aici, pe pământ; Vechiul Testament mărturisește: „Până când va plânge pământul și toată iarba țarinei se va usca de răutățile celor ce locuiesc pe el?” (Ier. XII, 1; 4). Dar tot proorocul spune: „Viu este Domnul” (Ier. XII, 16). Cine se comportă cu dreptate față de aproapele său, împlinește virtuțile. Cei buni simt ca un fapt firesc întronarea dreptății pe pământ și lor le făgăduiește Mântuitorul prin cuvintele acestei Fericiri, că se vor bucura de ea în viața veșnică.

Desen realizat de eleva ANDREEA PAVĂL,
cl. a VII a, Liceul T.W. Shakespeare Timișoara;
Profesori îndrumători: Luminița Văcăriu
și Consuela Georgescu

DRAGOSTEA LUI DUMNEZEU

Eleva DIANA CODREANU, clasa a VI-a,
Școala Gimnazială nr.13 Timișoara
Prof. îndrumător Dorina Crășciu

Domnul florile iubește,
Și cu drag Le-ngrijește,
Chiar și-o găză micuță
O conduce de mânuță.
Iarba verde El o crește,
Și pe fluturi îi păzește.
Norul alb plutește
Și mereu el ne șoptește:
„Nu te teme de furtună,
Domnul este paza bună!”
Chiar și când îmi vine somnul,
Mereu Îl slăvesc pe Domnul!

Desen realizat de eleva TEODORA KAPORNYAI, clasa a X-a,
Liceul Teoretic Gătaia, prof. îndrumător Doru Popa

DREPTATEA LUI DUMNEZEU

Eleva MEDANA ELENA ȘTEF, clasa a V-a,
Școala Gimnazială Nițchidorf
Prof. îndrumător Laurențiu Chilibraru

Dreptatea Dumnezeiască
E mângâiere sufletească.
Dreptatea Dumnezeu ne-o face,
Căci noi nu știm singuri să ne-o facem în totalitate.

Dreptatea este în cer, nu este pe pământ,
Când ai un suflet curat toți sunt lângă tine.
Dar cel mai adesea te caută
Doar când ajutor au a-ți cere.

Chiar dacă ești sărac și neajutorat,
Iar lumea îți face ție nedreptăți,
Trebuie să crezi în Dumnezeu,
El te va ajuta și vei ajunge departe
Cu puținul tău și cu credința ta.

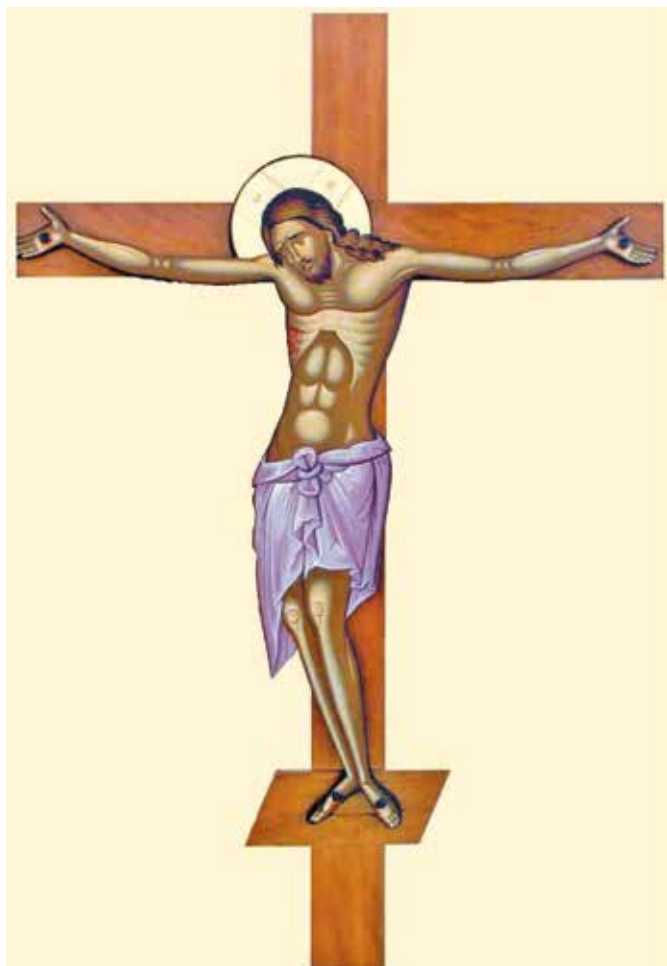

Desen realizat de eleva ANTONIA BUDIUL, clasa a V-a, Școala Gimnazială nr. 2
Timișoara; Profesori îndrumători: Daniela Berar și Cătălina Bistrean

CRINUL DE PE CRUCE

LUMINIȚA NICULESCU

MOTTO: „Când jertfa Ta cea mare-a fost gătată
S-a coborât Fecioara Precurată.
Ea, blândă, s-a plecat ca să apuce
Și să culeagă crinul de pe cruce.
L-a învelit în lungă ei maramă
Și L-a ascuns în dragostea de mamă.”
Maica Teodosia (Zorica Lațcu), *Liturghie*

De la Sfânta Înviere a Domnului iubirii până la Înălțarea Lui la ceruri, străjuți de îngeri și într-o rostire cu ei, străpunși de râvna de a-l simți prezența tainică în fiecare clipă a vieții noastre („Și iată Eu cu voi sunt în toate zilele”, Matei 28, 20), întâmpinăm fiecare zori de zi, fiecare faptură care ne iese în cale, fiecare gând care ne cercetează, cu luminosul salut pascal:

HRISTOS A ÎNVIAT!

Ni se umple inima de negrăită bucurie ori de câte ori ne dăm binețe astfel. Un întreg cosmos liturgic vibrează în ființa acestor înălțătoare cuvinte. A înviat Hristos, Cel ce pe toate le umple de lumina Lui! A înviat Hristos, al lumii lăuntrice Mântuitor! A înviat Hristos, izvorul vieții, biruitorul morții, dragostea fără de sfârșit! Dar teologii ce spun despre Învierea Mântuitorului?

„Hristos a înviat, însemnează că într-adevăr Dumnezeu există.

Hristos a înviat, însemnează că într-adevăr există lumea cerească în chip de lume reală și fără de moarte.

Hristos a înviat, însemnează că viața este mai tare ca moartea.

Hristos a înviat, însemnează că răul este mai slab decât binele.

Hristos a înviat, însemnează că toate nădejtile bune ale oamenilor sunt îndreptățite.

Hristos a înviat, însemnează că toate problemele vieții sunt pe deplin dezlegate.

Toate parabolele principale și grele sunt pe deplin lămurite. Cătușele întunericii și ale tristeții sunt sfărâmate fiindcă Hristos a înviat!” (Părintele Arsenie Boca, *Talanții Împărăției*, Ed. Pelerinul, Iași, 2009, p. 136).

Buna mireasmă a prezenței Mântuitorului se simte neîncetat, dar mai ales între Înviere și Înălțare, perioadă în care se sting toate semnele de împotrivire, toate nedumeririle, toate învățările inimii, toate împotmolirile minții. „Fericit este acela care nu se va poticni întru Mine” (Matei 11, 6) – le spunea Iisus ucenicilor la începutul lucrării Sale în lume. Iar nouă, celor de astăzi, pe care ne-a răscumpărat prin jertfa Sa pe Cruce, ne spune: „Feriți-vă de cei ce n-au văzut și au crezut” (Ioan 20, 29).

Iisus așteaptă să-L cunoaștem și să-L iubim mai mult decât pe noi înșine – și ne îndeamnă să-L urmăm. El, Stăpânul veșnicilor, a luat chip de om pentru a ne reda nouă dorul de Dumnezeu. Pentru aceasta S-a lăsat acuzat pe nedrept, insultat, calomniat, batjocorit, scuipat, biciuit, răstignit-potir-de-floare-pe-cruce. Pentru aceasta a înviat din morți, „cu moartea pe moarte călcând”. Pentru aceasta, de-a lungul istoriei până la sfârșitul veacurilor, „sufletele omenesci, bune sau rele (...) sunt atrase în mod irezistibil spre El așa cum acul compasului caută mereu nordul magnetic” (Dmitri Merejkovski, *Iisus Necunoscutul*, Ed. Tehnopress, Iași, 1999, vol. 2, p. 62).

„Iisus – pacea fie cu El – zice: lumea asta e un pod, treci peste el, dar nu-ți zidi casă. Aceasta este o inscripție arabă pe frontonul unui pod prăbușit, în ruinele unui oraș ridicat de un împărat mongol, întru gloria sa, într-un deșert inaccesibil al Indiei de Nord. Chiar dacă n-ar fi autentice aceste vorbe, ele ar părea luate – dacă nu cu urechea, cel puțin cu inima – din Predica de pe Munte. Ce vânt a dus în India de Nord acest polen al florii galileene, dacă nu Duhul Sfânt de pe buzele Lui? De la El până la această inscripție, oare prin câte inimi iubitoare a trecut acest fir de foc? Și asta nu înseamnă că glasul Lui viu și nesecat răsună din neam în neam, din veac în veac (...), nu doar în interiorul creștinismului, al Bisericii, ci în întreaga omenire?” (*Ibidem*, vol. 1, p. 94).

„În două mii de ani de creștinism, noi, oamenii Sfârșitului”, arăta teologul rus. „suntem mai aproape decât oricine de a-l vedea chipul” (vol. 1, p. 314). Nu cu ochii trupești, pentru că numai ochii îndumnezeiți Îl pot vedea, iar ochii noștri trupești sunt departe de a fi îndumnezeiți, ci cu ochii inimii. Da, sufletul nostru îl simte pe Cel care ne-a creat; Îl întrezărim cu ochii inimii pe Iisus Cel întrupat, răstignit și înviat din iubire pentru noi, rătăciții. Îi vedem viața pas cu pas cu ochii minții, fie că citim Sfintele Evanghelii, fie că ascultăm cuvintele de învățătură ale cuvioșilor slujitori ai altarului, fie că urcăm sau coborâm colinele line binecuvântate de pașii Lui, de prezența Lui pe meleagurile Țării Sfinte. Cu adevărat, „viața Lui e asemenea unui cer nocturn: cu cât îl privești mai mult, cu atât mai mult îi descoperi stelele” (vol. 2, p. 148).

Pe Iisus, înainte de a-L vedea în istorie trebuie să-L vedem în noi înșine – ne pune în atenție iubitorul de Dumnezeu Dmitri Merejkovski. Iar noi pe cine vedem în noi înșine? Pe Iisus? Pe Cel care „pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, S-a pogorât din ceruri și S-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria și S-a făcut om [articolul 3 al Crezului]; și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponțiu Pilat, a pățimit și S-a îngropat”? [articolul 4 al Crezului]

Dintotdeauna m-a înfiorat trecerea bruscă, dureroasă ca o lovitură de bici, de la articolul 3 al Crezului la articolul 4.

Dintotdeauna m-am întrebat, cum se face că nu au fost intercalate între ele măcar câteva cuvinte despre învățăturile Domnului sau despre modul Lui de viață sau despre dumnezeieștile minuni dăruite celor care-L rugau să-i ridice din cumplite boli și neputințe, ba chiar și din moarte, sau despre cum a aprins El – „Lumina din Lumină” – în inimile și în viețile noastre luminile stinse ale cunoașterii iubirii dumnezeiești?

Desigur, Îi spunem și noi împreună cu Ernest Renan (1823-1892): „Tu ai devenit în așa măsură piatra unghiulară a omenirii, încât a smulge numele Tău din această lume ar însemna a o zdruncina până în temelii” (*Viața lui Iisus*, Ed. Crater, București, 1990, p. 171).

Dar reiese oare din aceasta că-l vedem chipul în noi înșine?

Evident, nu este vorba despre chipul omenesc al lui Iisus așa cum Îl vedeau ucenicii și cei care au avut fericirea de a fi contemporani cu El – și de a rosti odată cu Psalmistul: „Împodobit ești cu frumusețea mai mult decât fiii oamenilor” (Psalmul 44, 3). Iar dacă vă întristează că nu vă aflați printre fericiții Lui contemporani, amintiți-vă de cuvintele Lui: „Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20) și de inspirata tâlcuire a părintelui Arsenie Boca: „Fiindcă noi nu putem fi contemporanii lui Iisus, este Iisus contemporanul nostru peste veacuri” (p. 94).

Nu vedem toți același chip, nu simțim toți aceeași prezență. Nu percepem toți la fel prezența Lui, ci o percepem potrivit înțelegerii și așezării lăuntrice personale, a intensității dorului de a ne împărtăși cu El, a stadiului nostru de evoluție duhovnicească. Origen spunea că înfățișarea Domnului se schimbă în funcție de felul în care Îl vede fiecare dintre noi (Î.P.S. Nicolae Corneanu, *Origen și Celsus*, Ed. Anastasia, București, 1999, pp. 124-5); găsim o afirmație similară la D. Merejkovski, care observa că „fiecare vede în felul său” (*Ibidem*, p. 146, n. 238).

Așadar, Hristos Cel înviat ni se descoperă potrivit evlaviei cu care-l invocăm prezența în rugăciune, încrederei cu care-l chemăm ajutorul, tăriei de a trăi după poruncile Lui.

O, dac-am fi printre cei în care Cerul a prins rădăcini, care prin cuvintele, faptele și gândurile lor sunt într-o continuă legătură cu El!

Să-l ducem sufletul nostru lui Dumnezeu numai atunci când și-a atins măsura de desăvârșire. Între timp, să fim cu ochii în patru când ne vom afla pe drumul spre Emaus – cu sau fără Luca și Cleopa... Să ne rugăm să nu fim și noi nepricepuți și zăbavnici cu inima, nu cumva să fie „ținuți” și ochii noștri ca să nu-L cunoaștem (Luca 24, 16) când se va apropia de noi pentru a merge împreună cu noi pe cale...

Viața creștină, ca filosofie adevărată, nu poate lua naștere și nu se poate păstra decât în Hristos. Prin voința Sa în special, dar și prin efortul omului lucrarea harului în viața fiecăruia aduce o serie de schimbări. Vine în urma unor schimbări și aduce cu sine altele. Bine este omului a face ca acestea să fie trainice.

Dacă lucrarea mântuitoare a Duhului Sfânt se face prin harul dumnezeiesc, tot acesta din urmă este cel care ne dă puțința împlinirii noastre drept chip al lui Dumnezeu sau ajută înaintarea noastră în asemănarea cu El ori în infinitatea relației iubitoare cu El¹.

Adică harul „ca energie îndumnezeitoare transfigurează realitatea creată și operează toate manifestările tainice ale trupului, harul în trup harismatic al Bisericii este înțeles ca funcțiune care dă viața și progresul în trupul comun”².

Harul Duhului Sfânt este cel care lucrează în interiorul nostru, căci după cuvântul Sfântului Apostol Pavel „trupul vostru este templu al Duhului Sfânt, Cel ce este întru voi, Cel pe care de la Dumnezeu Îl aveți” (I Corinteni 6, 19). Cu ajutorul harului, omul își curăță mintea și inima de gândurile răutății, având posibilitatea șederii și a creșterii în relația cu Dumnezeu.

Aici, în această parte tainică a omului, cel mai mult atacată de duhurile rele, Dumnezeu se unește cu omul și omul cu Dumnezeu. Și cu cât omul se străduiește să

curețe acest loc tainic, cu cât se străduiește să aducă în acest „templu” prezența Duhului Sfânt, după cuvântul Apostolului și după măsura puterii sale, spre așezarea „împărăției” în lăuntrul său, cu atât mai intensă este puterea, potrivnicia și lupta diavolului întru robirea, nimicirea și surparea gândului ziditor. De aceea ochiul minții trebuie să privească în permanență către Duhul Sfânt care este cel ce ne însuflețește și desăvârșește (Romani 15, 16).

Având în vedere maniera discretă în care lucrează

harul, prezentarea de față va avea în vedere acele particularități ale unui mod de viață creștin autentic. Raportările la viața Sfinților Părinți ne dezvăluie un mod de a fi în care harul lui Dumnezeu este prezent, lucrează și ne introduce într-o relație vie cu Creatorul nostru. Evident acest mod de viață experimentat de Sfinții Părinți este făcut cunoscut de Mântuitorul Iisus Hristos în Evangelia Sa. Lucrarea harului dumnezeiesc ajută omul să se ridice din somnul păcatului, să-și vină în fire asemenea fiului risipitor care s-a dus la Tatăl său „venindu-și în sine” (Luca 15, 17).

Atunci când vine harul omul se deșteaptă, se luminează și află căutarea și împlinirea vieții: „Deșteaptă-te cel ce dormi și te scoală din morți și te va lumina Hristos” (Efeseni 5, 14). Schimbarea modului de viață începe prin deschiderea și primirea lucrării harului în viața noastră. Tocmai de aceea și Cuviosul Siluan Athonitul învață că „harul Duhului Sfânt noi trebuie să-l dorim din tot sufletul”³, iar pentru „a avea harul, omul trebuie

3 Cuviosul Siluan Athonitul, Întră iadul deznădejdiei și iadul smereniei, trad. de diac. Ioan I. Ică jr, ediția a IV-a, edit. Deisis, Sibiu, 2001, p. 85.

1 Pr. Prof. Dumitru Stăniloae *Teologia Dogmatică*, vol. 2, E.I.B.M.B.O.R., ediția a III-a, București, 2003, p. 312.

2 Nikos A. Matsoukas, *Teologie Dogmatică și Simbolică, Expunerea credinței ortodoxe*, vol. II, trad. de Nicușor Deciu, edit. Bizantină, București, 2006, p. 346.

să fie înfrânat în toate: în mișcări, în cuvinte, în priviri, în gânduri, în hrană⁴.

Încă din primele clipe ale propovăduirii, Mântuitorul ne pune în față modul de viețuire creștin autentic. „Nu oricine Îmi zice: Doamne, Doamne, va intra în împărăția cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri” (Matei 7, 21).

Având în atenție, clipă de clipă, această învățătură a Sa, viețuirea noastră trebuie să fie „vrednică de Evanghelia lui Hristos”⁵, căci numai așa nu vom auzi mărturisind glasul: „Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtați-vă de la Mine cei ce lucrați fărădelegea” (Matei 7, 23).

Iar dacă din Evanghelia lui Hristos, creștinul însetat după viața cea adevărată se poate adăpa prin asumarea celor mai tainice înțelesuri ale cuvintelor lui Hristos, tot prin asumarea cuvintelor Scripturii își rânduiește și își face propriu acest mod de viață, adus oamenilor de Mântuitorul în vederea curățirii, iluminării și desăvârșirii - îndumnezeirii.

Astfel, asumând Cuvântul din Evanghelia ni-L facem propriu pe Hristos Însuși, după cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul: „Cuvântul lui Dumnezeu (...) cel simplu; care era la început la Dumnezeu și Tatăl (...) se face trup prin fiecare din cuvintele scrise”⁶ și numai așa putem cuvânta și noi împreună cu Sfântul Apostol Toma: „Domnul meu și Dumnezeul meu!” (Ioan 20, 28).

Omul poate cu siguranță să descopere și să-și asume acest înțeles tainic din cuvintele Scripturii, pentru că este înzestrat cu rațiune, având suflet rațional⁷.

Dar acest mod de viețuire, rânduit de Mântuitorul prin cuvântul și viața Sa este o întregă sau cea mai întregă și adevărată filosofie din toate câte s-au numit pe pământ filosofii, căci numai această singură *philosophia christiana* este cea care l-a apropiat și apropiat în veci pe om de Adevăr - „Eu sunt adevărul” (Ioan 14, 6), ducându-l pe om în maximă apropiere de Adevăr și unindu-l cât îi este cu putință firii omenești a primi unirea fără să-l contopească Adevărul pe cel din urmă. Și aceasta nu o afirmăm doar noi, ci o întăresc Sfinții prin viața ce i-a făcut „prieteni” (Ioan 15, 14), ai lui Dumnezeu și chiar „casnici ai lui Dumnezeu” (Efeseni 2, 19).

Importanța este și semnificația cuvântului *philosophia*. De origine grecească, *φιλοσοφία*, format din

4 *Ibidem*, p. 107.

5 Sf. Vasile cel Mare *Despre Sfântul Duh. Corespondență (Epistole), Epistola 22*. în PSB, vol. 12 trad., introd., note și indici de Pr. Prof. Dr. Constantin Cornișescu și Pr. Prof. Dr. Teodor Bodogae, E.I.B.M.B.O.R., București, 1988, p. 154.

6 Sf. Maxim Mărturisitorul, *Capete teologice (gnostice)*, trad. de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în Filocalia II, suta a II-a, 60, ediție electronică, Apologeticum, 2005, pp. 236-237.

7 Sf. Antonie cel Mare, *Învățătură despre viața morală a oamenilor și despre buna purtare în 170 capete*, trad. de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, în Filocalia I, 1, ed. a II-a, edit. Institutul de arte grafice „Dacia Traiană” S. A., Sibiu, 1947, p. 3.

cuvintele *φιλεῖν* - „iubire”, și *σοφία* - „înțelepciune”, adică „iubire de înțelepciune”. Așa cum s-a precizat mai devreme *φιλοσοφία* presupune un mod de a fi și nu unul oarecare, ci chiar acel mod de viață în concordanță cu învățătura și viața Mântuitorului.

Deci aceasta, *philosophia christiana*, ne face împreună locuitori cu Dumnezeu, adică prin ea avem posibilitatea de a intra în Împărăția cerurilor. Dar noi trebuie să știm dintru început ce este și ce cuprinde *philosophia christiana* în esența sa.

Ea este cu adevărat un mod de viață și anume acel mod de viețuire în Hristos, nu oricare mod, ci cel mai înțelept și folositor.

Modul acesta nou de ființare este primit și realizat de om prin harul Duhului Sfânt. Duhul lui Dumnezeu ne întărește cu harul Său (Ioan 3, 8), ne sfințește (I Corinteni 6, 11) și ne călăuzește în tot adevărul (Ioan 16, 13); dar totodată înnoiește și fața pământului după cum învață psalmistul David: „trimite-vei duhul Tău și se vor zidi și vei înnoi fața pământului” (Psalmi 103, 31). „Harul lui Dumnezeu nu îl înnoiește doar pe om, ci și întreaga creație sau făptură (...), făptura care „împreună suspină și împreună are dureri” cu omul, este cuprinsă de Hristos în lucrarea Sa înnoitoare și este așezată în perspectiva slavei eshatologice”⁸.

Înțelegem din aceste cuvinte faptul că această căutare a Adevărului trebuie să cuprindă întreaga viață a omului în general, dar mai ales întreaga viață a creștinului în special, căci ea durează vreme îndelungată și necesită din partea căutătorului, doritorului de Adevăr osteneală multă.

Astfel, căutarea Adevărului trebuie să se identifice cu viața noastră, asumându-ne toată învățătura ce ne poate fi de folos, în special cuvintele Cuvântului, iar apoi să o transformăm, să o aplicăm din învățătură și cuvânt în viețuirea noastră zilnică ca bunul cel mai de folos și necesar sufletelor noastre pentru mântuire.

Prin acest mod de viață găsim răspuns la multe din frământările și întrebările de genul: Cum să fiu creștin cu adevărat? Cum să viețuiesc teologic cu adevărat? Cum să teologhiesc cu adevărat? Cum intră Împărăția în lume? Cum intră prin mine care mă ofer lui Hristos? Cum să-mi rânduiesc viața din fiece zi și din fiece clipă, ca prin felul de viețuire să-l plac lui Dumnezeu?

Găsim răspuns pentru că schimbarea trebuie să înceapă și să cuprindă omul din lăuntru, căci cu viața lăuntrică în mod principal se ocupă filosofia adevărată.

8 Prof. Dr. Georgios I. Mantzaridis, *Morala creștină, Omul și Dumnezeu, Omul și semenul, Poziționării și perspective existențiale și bioetice*, vol. II, trad. de Diac. Drd. Cornel Constantin Coman, edit. Bizantină, București, 2006, p. 405.

REVEDERE COLEGIALĂ

Gânduri, amintiri, impresii. După 50 de ani!

Preot MIHAI COLIBĂ

La începutul toamnei anului trecut, când frunza nu apucase încă să se îngălbenescă, absolvenții Institutului Teologic Universitar din București, promoția 1963, au răspuns „prezent” pentru a patra oară la catalogul amintirilor, de această dată după 50 de ani. și în sălile Institutului, care ne-a găzduit și acum cu aceeași bunăvoință și ospitalitate, redevenim pentru câteva clipe studenții de odinioară, așteptând cu emoție și cu bucurie să înceapă ora de curs.

Veniți din mai toate colțurile țării, acolo unde fiecare și-a îndeplinit misiunea sa ani de-a rândul, colegii de altădată se revăd cu vădite emoții, retrăind pentru câteva momente anii de tinerețe, răspunzând la catalog fiecare cu realizările dobândite în profesie și în viața socială. Prin grija și stăruința Părintelui Mihai Colibă – semnatul acestor rânduri și președintele colectivului de organizare, ajutat de preoții Ioan Ioanicescu, Valerian Tudor și Emil Ciomârțan (fiecare având în vedere o anumită zonă geografică), colegii au fost anunțați că reîntâlnirea noastră va avea loc în ziua de 24 septembrie 2013, la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București, rugați, fiecare, telefonic de mai multe ori, să nu absenteze.

Au răspuns apelului nostru doar 18 colegi, care s-au prezentat cu soțiile lor. Distanța mare și starea sănătății multora dintre colegii anunțați nu le-au permis să participe la acest moment aniversar. Bucuria reîntâlnirii și fiorul dulce al revederii le-am resimțit cu toții, dis-de-diminează, chiar în fața Facultății, pe aceeași bătrână și grăitoare alee care altădată ne conducea pașii către „sfânta Biserică și către dascălii științei din afara ei”.

Momentul așteptat de sosire a P.S. Episcop Varlaam Ploieșteanul, vicar patriarhal, ca reprezentant al Prea Fericitului Părinte Patriarh Daniel, merit să dea strălucirea cuvenită și să gireze importanța evenimentului, s-a împlinit la ora 10, 00, intrarea ierarhului în biserica „Sf. Spiridon”-Nou, paraclis patriarhal, fiind întâmpinată cu intonarea imnului arhieresc izvorât din glasurile preoților și ale preoteselor.

După datină, s-a oficiat un Te Deum, cuvenindu-se ca primul nostru gând să fie îndreptat spre Bunul Dumnezeu, Părintele luminilor, de la Care vine „toată darea cea bună și tot darul desăvârșit”, mulțumind pentru binefacerile revărsate asupra noastră, continuând cu rugăciuni pentru sănătatea Prea Fericirii Sale și a ierarhului de față, a colegilor promoției și familiilor acestora, precum și pentru binele și ajutorul bincredinșilor creștini.

Acestei rugi solemne i-a urmat slujba parastasului pentru pomenirea colegilor și a dascălilor noștri dispăruți, ca și pentru bibliotecarii Institutului, care au contribuit cu toții la formarea noastră.

Slujba a fost condusă de P.S. Varlaam Ploieșteanul, înconjurat de preoții absolvenți îmbrăcați în veștminte strălucitoare, puse la dispoziție cu amabilitate de preoții de la Catedrala Sf. Spiridon.

De asemenea au slujit împreună cu noi și Părinții profesori Constantin Drăgușin și Nicolae Necula, invitați de onoare, precum și cei doi diaconi de la această impunătoare Catedrală a Ghiculeștilor și a sufletului meu, unde am slujit ca diacon timp de 16 ani.

Îndată după otpustul slujbei, P.S. Varlaam, luând cuvântul, și-a manifestat bucuria de a fi trimis al Prea Fericirii Sale Daniel la această aniversare și de a se afla în mijlocul nostru, o serie reprezentativă a Institutului Teologic care a studiat și a activat în cea mai cumplită perioadă, când preoții și călugării erau închiși, iar bisericile demolate, dar prin răbdare multă, jertfelnicie și înțelepciune, Biserica lui Hristos a ieșit biruitoare.

În cuvântul său de răspuns, Pr. Mihai Colibă mulțumește Părintelui Ierarh, în numele colegilor, pentru gândurile frumoase exprimate cu această ocazie și-l invită să participe, în continuare, la bucuria noastră, în amfiteatrul „Dumitru Stăniloae” al Facultății de Teologie, unde se va desfășura propriu-zis programul revederii.

La ora 12,00, așezați în bănci, studenții de ieri, preoții de azi au primit salutul colegial al președintelui colectivului de organizare a întâlnirii, care, în scurta sa alocuțiune, a mulțumit tuturor celor prezenți pentru că au răspuns invitației, exprimându-și totodată regretul că Prea Sfinția Sa Varlaam nu a putut onora întâlnirea colegială, pentru ca bucuria revederii să capete un plus de strălucire.

În continuare, Părintele Mihai Colibă, fost paroh al bisericii „Sf. Împărați Constantin și Elena” – Cișmigiu, îi anunță pe colegi că va ține un laudatio, după care îl invită pe Părintele profesor Constantin Drăgușin, unicul exponent al generației de aur de profesori, să prezideze „ora de clasă” cu obișnuita strigare a catalogului și răspunsul fiecăruia cu realizările sale în timp, iar la sfârșit să ne bucure cu un cuvânt specific momentului.

Asemenea este invitat Părintele profesor Nicolae Necula, care a fost și decan al acestei Facultăți, apropiat nouă și cu vârsta și cu sufletul, să dea glas inimii la acest ceas aniversar. Se spune că odată frumusețea Îl întreabă pe Dumnezeu: „Doamne, de ce m-ai făcut pe mine trecătoare?” Și Dumnezeu îi răspunde: „Pentru că numai ceea ce este trecător este frumos”.

Extrapolând miezul acestui răvășitor adevăr la anii tinereții noastre, constatăm că de frumoși ce erau îi credeam eterni.

A trecut însă vremea peste vremi și vedem astăzi că veșnică ne-a rămas doar bogăția de culoare a acestora, adică tocmai frumusețea lor.

Momentul apelului sau „catalogul” așteptat cu multă plăcere și emoție a dat prilejul fiecărui coleg să redea, succint, date și fapte de importanță dobândite în preoție, în viața familială și socială, expunerile fiind vii și sincere, uneori agrementate cu glume, ironii și autoironii mult gustate.

În luarea de cuvânt la catalog, preotul Mihai Colibă face o privire de ansamblu asupra situației promoției, de la început și până astăzi, cu date sigure din evidențe, după care adresează colegilor săi o propunere inedită: „Cunoaștem cu toții că o dată cu încheierea carierei noas-

tre, survenită printr-o pensionare justificată de o filă rece de lege, am simțit golul însingurării, al inutilității, al marginalizării și umilinței, îmbisericirea fiind de fapt o formulă neconvenabilă atât pentru preotul paroh în funcție, cât și pentru cel pensionat.

De aceea, pentru a pune capăt acestei stări, propun a adresa Prea Fericirii Sale Părintelui Patriarh Daniel, cu toată supunerea noastră, rugămintea de a acorda Înalta binecuvântare pentru construirea unei biserici (din lemn) a preoților pensionari, cu anexe, cămin și cantină, respectând întocmai normele canonice și Legiuirile Bisericii Ortodoxe Române, pentru uzul celor de astăzi și pentru viitorime. Inițiativa poate fi preluată și de alți preoți pensionari din țară, după modelul celor din Capitală. Detaliile privind amplasamentul, terenul, finanțarea, proiectarea și execuția urmează a fi stabilite după obținerea Înaltei încuviințări”.

Colegii prezenți, ca și alți preoți, de vârste diferite, cu care am discutat telefonic, au îmbrățișat cu interes propunerea, întrucât edificarea unui lăcaș de cult al preoților pensionari ne va da posibilitatea de a fi, în continuare, utili credincioșilor noștri și a recăpăta un statut de demnitate meritat.

După cursul festiv, și-au exprimat dorința de a ni se alătura Părinții profesori prezenți, care, în cuvântul Prea Cucernicilor lor, cald și înțelept, au făcut o trecere peste timp, evocând date și întâmplări – unele inedite – despre unii colegi, impresionând prin puterea lor de a reține momente importante din viața noastră, semn că dragostea de catedră s-a îngemănat în chip fericit cu dragostea de studenți, și asta în condițiile în care pe unii dintre noi nu i-au revăzut de ani și ani.

În după-amiaza aceleiași zile, în clădirea nouă a Facultății a avut loc agapa colegială. Descătușați de emoțiile reîntâlnirii după scurgerea a 50 de ani de la absolvire, dornici de a redeveni pentru câteva ore tinerii entuziaști de altădată, trecând peste rigoarea impusă de solemnitatea din prima parte a programului, colegii au depănat amintiri, și-au adus aminte de cântecele frumoase din anii studenției, au savurat glume și s-au întrecut în a crea o atmosferă veselă și distinsă, în care prietenia îndelung sudată și bunele sentimente s-au aflat la cel mai mare preț. Părintele Mihai Colibă reamintește colegilor că îndată după agapă va avea loc o excursie la munte pentru câteva zile.

Clipa despărțirii, care îndeobște întristează, a trecut senină peste noi, la orizont înmugurind speranța revederii în anul 2014, când cu entuziasmul ce caracterizează seria noastră – a celor încercați și biruitori în lupta cu viața – vom răspunde din nou „prezent” la catalogul amintirilor și la ora evocatoare de curs.

Binecuvântată să fie promoția 1963!

ÎNVIEREA

LUMINIȚA NICULESCU

Iisus mi-a spus odată
unde-i celălalt univers
dar nu-mi aduc aminte
Îl ascultam
fără s-aud cuvinte
pe drumul spre Emaus...

un alt drum trece pe-aici
pe lângă dorul de Ierusalim
o fi aproape
o fi departe
o să-nțeleg poate cândva
sau nici atunci

se numește „sâmbăta tăcerii”
această zi
cu gust pustiu
cu gust amar
de nedescris
val de apocalips

alegorie târzie
nu știu, sper că cineva
va reconfigura
epistola întâi către corinteni
altfel nimeni n-o să se înscrie
pe lista paulină

totuși se rostesc rugăciuni
din mers uneori
„Hristos a înviat din morți
cu moartea pe moarte călcând”
în lumea deșertăciunilor
se mai aprind lumânări...

DRAG IERUSALIME (II)

IOSIF PETRU TOMA

Ierusalime, Ierusalime
Cât de mult mi-e dor de tine
C-aș veni pe jos la tine
De oriunde m-aș afla
Spre tine m-aș îndrepta.

Trup și suflet vreau să-ți fiu
Numai să nu fii pustiu
Să-ți privesc colinele
Pretutindeni binele.

Sărac sunt și păcătos
La cuvântul lui Hristos
Dar mă rog, mă rog mereu
Să m-audă Dumnezeu
Să mă mântuie de rău.

Să fiu bun și iertător
Nu de rele voritor
Pune Doamne-n mintea noastră
Multă dragoste frățască.

Inimă și suflet bun
Să vă dăinuie pe drum
Și când vremuri grele-or fi
La cuvântul Lui, te vei trezi.

RUGĂ LUI IISUS

Prof. MIHAI DOROFTEI

Doamne, suntem mici și slabi și păcătoși.
Ajută-ne Tu Doamne, să fim mai tari, mai virtuoși,
Prin fapte bune, dreptate și credință.
Rugămu-Te, mai ai cu noi o vreme-ngăduință!

Doamne, noi suntem răi și plini de ură,
Ne pizmuim și ne urâm peste măsură,
Nu ne gândim că în curând vom fi în țintirim
Și-atuncea chiar de-am vrea n-am mai putea
să ne iubim.

Fă, Tu de sus un semn peste întreaga fire,
Ca toată ura lumii să se prefacă în iubire,
Iar răutatea, lipsa de-ndurare,

Să se transforme în îngăduință și iertare!
Ferește-ne, Tu Doamne, de nedreptăți de tiranie
Ca să domnească belșugul și dreptatea
pe-ntreaga Românie.
Aș vrea să fie pace și iubire pe pământul meu,
Să fie toți pătrunși de dragostea în Dumnezeu,
Iar ca să putem zidi noi cerem ajutorul Tău!

Îngenunchez încrezător în față la iconostas
Căci Tu îmi ești speranța, ce încă mi-a rămas.
Fă, Tu, să se topească râul din această lume,
Iar oamenii să facă numai fapte bune!
Noi, Doamne, cu toții Te iubim,
Acum și-n veci. Amin!

PSEUDODEMIURG sau ISPITA PĂCATULUI SUPREM

Medic OVIDIU ADAM

Sunt luni și ani, decenii lungi de muncă
Un tămăduitor de trupuri să devii
Și după o muncă asiduă-ndelungă
Să-i poți păstra pe vii printre cei vii.

Din fragezi ani ai tinereții tale
Potecile cunoașterii începi să bați
Și-asimilezi deprinderi salvatoare
Cu care, apoi, să ajuți pe ai tăi „frați”.

Și după ani de studii și de trudă
Începi să vezi al muncii tale rod,
Când reușești să spulberi boala crudă
Ce-mprăștie disperare în norod.

Se-ntâmplă atunci treptat „metamorfoza”
Când toți cei „lecuiți” te venerază,
Când semenii-ți compun o epopee
Și propriul egou ți se gmflează.

Și-apare a pierzaniei ispită,
Păcatul cel suprem atunci te paște,
Când uiți că ești o ființă obișnuită
Și crezi că ai puterea vreo-unor „moaște”.

Crezi că puterea-ți de tămăduință
Ți se cuvine, ca un divin har
Și uiți și de smerenie și credință
Și că-n realitate ai doar un dar.

Un dar divin, cei drept, de-a face bine,
De-a alina durerea, suferința,
Dar nu-ți lăsa trufia să domine
Smerenia, rugăciunea și credința.

Și nu uita că n-ai puteri înalte
N-ai fost și nici vei fi vre-un Demiurg
Nu poți să-mparți nici viață și nici moarte
Și nici minuni din mâinile-ți nu curg.

Tu riști ca prin orgoliile deșarte
Fără substanță, făr’de acoperire,
Să crezi că tu ești cel care împarte
Lumină, sănătate, nemurire ...

Lasă deoparte aura măririi,
Nu vinde sănătatea pe arginți
Și nu te-mpotrivi legilor firii
Căci n-ai s-ajungi vreodată printre sfinți.

Și de pe pedestalul tău cel alb și mare
Unde te-au pus cei ce-ți au dat avere
Poți fi „trântit” c-o singură suflare
Din partea Celui care-ți dă putere.

De aceea-ți spun „lecuitoarele de trupuri”
Pe Domnul tău să-l ai mereu în gând,
Să fii umil, să fii smerit și simplu
Să fii doar om, într-un cuvânt.

LA PRAZNICUL BUNEI VESTIRI

Protosinghel MIHAIL DUMA

Astăzi cerul se veselește
Și pământul prăznuiește
Căci arhanghelul Gavriil a venit
Și bucuria cea bună a vestit
Zicând Sfintei Fecioare Maria
Că va naște pe Mesia.
El e Cel de mult așteptat
Ca să scape omenirea de păcat,
Să surpe dușmănia
Și să restabilească armonia
Dintre Tatăl Cel ceresc
Și neamul omenesc.
Bucură-te, arhanghelul Gavriil a spus
Către cea care va fi mama lui Iisus.
Înainteai lui Dumnezeu har ai aflat
Să-L naști pe Fiul Cel fără de păcat.
Cum aceasta se va întâmpla?
A întreat Fecioara.
Atunci arhanghelul Gavriil grăi:
Duhul Sfânt te va umbri

Și minunea se va săvârși.
Când aceasta auzi
Sfânta Fecioară glăsui:
Eu sunt roaba Domnului
Facă-se cu mine voia Lui.
Și apoi a continuat:
Fie Domnul binecuvântat
Pentru cinstea ce mi-a dat!
Ca să devin mama Fiului Său
A lui Hristos Dumnezeu.
Ne bucurăm, Maica Domnului și noi, creștinii, cu tine
Căci prin vestea ce astăzi ai primit, ne-a venit și nouă bine.
De aceea, în această zi de Bună Vestire
Îți facem o deosebită cinstitie
Și rugăciune îți adresăm,
De tot răul să scăpăm
Fapte bune să săvârșim
Și Împărăția lui Dumnezeu să o dobândim
Împreună Maica Domnului să ne bucurăm
Și pe Dumnezeu în veci să-L lăudăm.

L-AM CĂUTAT PE DUMNEZEU

GABRIELA VIOLETA VĂDUVA

L-am căutat pe Dumnezeu
Și-atunci mi-am întărit credința
L-am căutat pe Dumnezeu
Ș-atunci nu mi-am pierdut speranța
L-am căutat pe Dumnezeu
Și-am înțeles că trebuie să iubesc și eu.
L-am căutat pe Dumnezeu
Și-am învățat pe cei neînvățați tot ce știam și eu.
L-am căutat pe Dumnezeu
Și i-am sfătuit pe cei îndoielnici
Să aibă puterea să treacă atunci când le e greu.
L-am căutat pe Dumnezeu
Și am mângâiat pe cei întristați,
Le-am fost alături mereu
Că, Doamne, trist am fost și eu.
L-am căutat pe Dumnezeu
Și-am îndreptat pe păcătoși
Că păcătos am fost și eu
Iar norii vieții mele groși.
L-am căutat pe Dumnezeu
Când i-am hrănit pe cei flămânzi,
Apă le-am dat la cei setoși,
Am îmbrăcat pe cei goi
spuneau: „- Ajută-ne pe noi!”
L-am căutat pe Dumnezeu
Când am primit pe cei străini
Când ajutam pe cei bolnavi
Dând lor din ce era al meu
Și-atunci, din ceruri zis-a Tatăl meu:
- În toți aceia eram Eu.

PE MÂNZUL ASINEI

MARIA ANIA

S-a adunat mulțimea ca valul după val,
Tălăzuind ca marea la poalele colinei,
Dar n-a văzut războinic pe carul triumfal,
Căci Împăratul vine cu-alai voievodal,
Pe mânzul asinei.

S-a strâns în jur norodul când S-a apropiat,
Precum îngemănate stau boabele în spic,
Se înălțau să-L vadă, ca râul revărsat
Și au strigat: Osana! și-n mâini au fluturat
Stâlpări de finic.

Osana! Celui care cu-ndemn de pace vine,
Întru sfințitul nume al Domnului ceresc.
El restul veșniciei în mâna Sa îl ține,
Lumina lumii-ntreagă e întrupată-n Sine
Și zorii-L vestesc.

Și cântul de mărire mai viu se-nalță încă,
Dar dacă toți cei care-L urmează vor tăcea,
Cu glas de tunet, munții, cei dăltuiți în stâncă
Și pietrele-ncleștate-n tăcerea lor adâncă
Atunci vor striga.

Sărbătorești veșminte l-au așternut pe cale,
Spre cinstitoare slavă, cum regilor se-duce
Și, străbătând mulțimea, în freamăt de-osanale,
Măreț și blând El merge pe drumul jertfei Sale,
Urcând către cruce.

Precum la soare crește și se-aurește lanul,
Se-mpărtășea mulțimea din razele seninei
Priviri, în care lumea își va afla limanul,
Căci intră în cetate Iisus Nazarineanul,
Pe mânzul asinei.

BUCURĂ-TE FECIOARĂ!

Preot ȘTEFAN AL. SĂVULESCU

În rugă fierbinte încercăm către Tine
Umili să cădem în genunchi azi, nevrednici
Și lacrimi, Prea Sfântă, în ochi iar ne vine
Că așa, cum ne-ai vrea Tu, nu suntem destoinici.

De-acolo din ceruri, din viața eternă,
Din sferele înalte, de unde tronezi,
Cu aceeași iubire de oameni, maternă,
Rugămu-ne Sfântă, mereu să ne vezi.

Căci numai prin Tine, în timp „sfânt altarul”
Podoabă curată, putut-am clădi
Locașul în care – îndură-Te Harul
Din mila-Ți divină, de veci a sădi.

De-asemeni ni-i ruga să faci Prea Curată,
Marie cinstită și Maica lui Christ
O viață mai bună și mai ușurată
Acelui ce nu are muncind și e trist.

O, Maică Prea Sfântă, îndură-Te iar
Și îndeamnă poporul în locașul Țău sfânt
Alină-i durerea și fă-l să tresară
La cele creștine, pe întinsul pământ.

Iar noi ne-om trudi tot cu-o vorbă, cu-o faptă,
Să fim de folos către cel necăjit,
Cu-o faptă creștină, cu-o vorbă înțeleaptă
Pe-aproapele nostru să-l facem iubit.

ADMITEREA LA CLASA TEOLOGICĂ A COLEGIULUI PEDAGOGIC CARMEN SYLVA DIN TIMIȘOARA

Pentru anul școlar 2014-2015 au fost alocate 28 de locuri pentru clasa a IX-a la profilul Teologie Ortodoxă (filiera vocațională) din cadrul Colegiului Pedagogic „Carmen Sylva” din Timișoara.

Se pot înscrie elevii clasei a VIII-a (care au media generală de absolvire a claselor a V-a – a VIII-a minimum 7,00 și media la purtare în clasele a V-a – a VIII-a minimum 9.00) și absolvenți de gimnaziu din anii anteriori care au promovat testele naționale / tezele unice.

Dosarul de înscriere va cuprinde:

certificat de botez (ortodox)- copie legalizată;
fișa medicală (original);
fișa de înscriere, în original, eliberată de unitatea de învățământ gimnazial;
recomandarea consiliului parohial;
binecuvântarea Chiriarhului locului;
certificat de naștere / CI (copie).

Calendatul admiterii:

26-27 mai – înscrierea candidaților;
28 -30 mai – desfășurarea probelor;
2 iunie – afișarea rezultatelor;
3 iunie – afișarea rezultatelor finale.

Probele de aptitudini constau într-o **probă orală și una scrisă**. În proba orală se urmărește interpretarea unei cântări bisericești și o probă de dicție, iar la proba scrisă se urmărește evaluarea cunoștințelor de religie ortodoxă dobândite în clasele a VII-a și a VIII-a. **Temele** pentru examenul scris *sunt*:

- 1. Dumnezeu se descoperă oamenilor. Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție;**
- 2. Crearea lumii;**
- 3. Hristos, Lumina lumii: Vindecarea orbului din naștere;**
- 4. Rugăciunea în viața creștinului;**
- 5. Sfânta Liturghie – întâlnirea cu Hristos;**
- 6. Legea cea nouă – Fericitirile;**
- 7. Crezul – sinteza învățăturii de credință;**
- 8. Pilda semănătorului – primire și împlinire a cuvântului lui Dumnezeu;**
- 9. Biserica, locaș de închinare;**
- 10. Răbdare și încredere în Dumnezeu – Dreptul Iov.**

După terminarea studiilor și promovarea examenului de Bacalaureat, absolvenții acestei secții **se pot înscrie la orice facultate**, indiferent de profil (Teologie Pastorală, Didactică, Istorie, Filosofie, Litere, Arhitectură, Academia de Poliție ș.a.)

